

Fredagen den 3 april

Kl. 09.00–11.23

---

§ 1 Ärenden för hänvisning till utskott

Följande dokument hänvisades till utskott:

Motioner

2019/20:3532, 3534, 3542, 3549 och 3553 till utrikesutskottet

2019/20:3546 till justitieutskottet

2019/20:3528, 3535 och 3543 till skatteutskottet

2019/20:3515 och 3527 till konstitutionsutskottet

2019/20:3529, 3533, 3536, 3550 och 3551 till utbildningsutskottet

2019/20:3531 och 3545 till socialutskottet

2019/20:3516, 3538, 3544 och 3547 till justitieutskottet

§ 2 Extra ändringsbudget för 2020 – Ytterligare åtgärder på skatteområdet med anledning av coronaviruset

*Extra ändringsbudget
för 2020 – Ytterligare
åtgärder på skatte-
området med anled-
ning av coronaviruset*

Finansutskottets betänkande 2019/20:FiU55

Extra ändringsbudget för 2020 – Ytterligare åtgärder på skatteområdet med anledning av coronaviruset (prop. 2019/20:151)

föredrogs.

Kammaren biföll utskottets förslag att ärendet fick avgöras trots att det varit tillgängligt kortare tid än två vardagar före den dag då det skulle behandlas.

Anf. 1 ELISABETH SVANTESSON (M):

Fru talman! Just nu kämpar många för sina liv eftersom de har smittats av coronaviruset. Och vi här inne tänker alldeles särskilt på dem.

Andra har blivit sjuka, men sjukdomen har inte drabbat deras kroppar så hårt. De har isolerat sig hemma och väntar på att bli friska.

Många jobbar just nu med att göra allt de kan för att hindra smittan. Många vårdar de sjuka: undersköterskor, sjuksköterskor, läkare och ambulansförare runt om i Sverige. Många fler jobbar i frontlinjen med att göra allt de kan för att underlätta för dem som nu har blivit sjuka.

Vi påverkas alla av krisen på olika sätt, fru talman. Men en sak är klar, nämligen att det är en allvarlig tid, och det kommer med all sannolikhet att

bli värre innan det blir bättre. Men jag är övertygad om att vi kan klara detta tillsammans.

Fru talman! Det här är först och främst en mänsklig kris, och det allra viktigaste just nu är självklart att minska smittspridningen. Där får vi alla göra vår del. Men det är också en tid då de sjuka ska få den vård de behöver.

Men smittan påverkar också i allra högsta grad ekonomin. Konsekvenserna av coronaviruset slår med full kraft rakt in i många företag. Intäkterna försvinner och mattan dras undan. Därför behöver vi i Sveriges riksdag göra allt vi kan för att rädda så många svenska jobb och företag som det bara är möjligt. Jag säger det igen: De beslut vi fattar i dag och de närmaste dagarna och veckorna kommer att påverka hela 20-talet.

Vi jobbar just nu snabbt i riksdagen, fru talman. Det lagförslag som normalt kanske tar någon månad att gå igenom tog först en vecka och nu bara ett par dagar. Samtidigt finns många utanför huset som gärna skulle se att det går ännu snabbare. Jag tänker på alla dem som har förlorat jobbet. Jag tänker på taxichaufförerna, kaféägarna, hotellägarna och många fler företagare som ser sina intäkter minska med 90–95 procent. Jag tänker på de familjeföretag som efter flera generationer nu riskerar att gå i konkurs vilken dag som helst. Berättelserna är otaliga, och det är nattsvart på många håll.

Fru talman! Vi har fattat många viktiga beslut de senaste dagarna för att rädda jobb och företag. Tillsammans har vi i riksdagen agerat för Sveriges bästa. Men mer kommer att behövas.

I dag ska vi fatta beslut om sänkta arbetsgivaravgifter för företag. Det är bra, och jag är glad att regeringen och stödpartierna delvis har gått Moderaterna till mötes eftersom det här innebär ett direktstöd till Sveriges företag. Det är en bra början, men det kunde ha varit ännu bättre. Jag är övertygad om att det inte räcker i det läge vi just nu befinner oss i.

Fru talman! Vi moderater kräver i den följdmotion som vi har lagt på riksdagens bord att arbetsgivaravgifterna tillfälligt slopas helt. Nu är inte tid för tveksamhet. Nu är inte tid för försiktighet. Krisen händer just nu. Konkurserna står som spön i backen. Tusentals människor förlorar sina jobb. Bara förra veckan varslades 18 000 människor. Det är nu som vi kan rädda jobb och förhindra massarbetslöshet och förhindra en djup recession när krisen är över.

Finansministern tvekar om att göra mer i dagsläget. Hon menar att det behövs resurser för att stimulera ekonomin även i nästa steg. ”Krisen kan vara lika lång som ett Vasalopp. Då behöver man energi också från Eldris och in i mål. Den sista milen”, säger hon.

Jag delar bilden som finansministern har av att det behövs resurser till att starta om ekonomin när den akuta krisen är över. Men frågan är vilken ekonomi vi ska starta om. Ska det vara en svensk ekonomi där flera näringar nästan har försvunnit, en ekonomi med massarbetslöshet? Det kommer att bli så mycket dyrare både på ett mänskligt plan och på ett ekonomiskt plan än att vi nu gör allt vi kan.

Jag har dessutom lite svårt att se att den kris som många företag och människor nu upplever kan jämföras med ett Vasalopp med fina spår. Nej, det som händer just nu, när vi är här, är att många upplever att de står på ett par skidor i mycket, mycket brant nerförsbacke, i en fruktansvärd has-

tighet, och de är oroliga för stupet i slutet av backen. Och det är vår uppgift, här inne, att förhindra den katastrofen – att se till att backen inte blir så brant utan att man ges möjlighet att stanna.

Ett sätt att mildra krisen är att rädda jobb och företag genom mer direkta stöd. Där är vi nu, mina vänner. Här skiljer sig Moderaternas och regeringens förslag åt avsevärt.

Med regeringens förslag får medelstora företag sammantaget tillbaka bara några procent av arbetsgivaravgifterna. Med Moderaternas förslag får de tillbaka hela arbetsgivaravgiften. Med regeringens förslag får inga företag, inte ens de riktigt små, tillbaka mer än två tredjedelar av arbetsgivaravgifterna. Med Moderaternas förslag får de tillbaka hela arbetsgivaravgiften.

Det betyder att för ett genomsnittligt litet företag är Moderaternas direktstöd och injektion dubbelt så stor. För ett medelstort företag – fru talman, många medelstora företag har nu enorma utmaningar – är förslaget tio eller tjugo gånger så stort som regeringens förslag. Det skulle göra skillnad på riktigt. Det skulle hindra att fler företag nu åker mot stupet.

Fru talman! Jag är övertygad om att i den akuta situationen krävs akuta åtgärder. Det behövs nu en injektion rakt in i svensk ekonomi till de svenska företag som nu kämpar. Vi kan förhindra massarbetslöshet och djup recession, om vi gör det som är rätt nu. Det är därför vi moderater föreslår i reservation 1 att riksdagen ska slopa arbetsgivaravgifterna och egenavgifterna.

Jag yrkar bifall till reservation 1.
(Applåder)

Anf. 2 DENNIS DIOUKAREV (SD):

Fru talman! Det har i denna talarstol den senaste tiden flera gånger konstaterats att världen, Europa och Sverige står inför stora ekonomiska prövningar. En hel generation entreprenörer och företagare riskerar att slås ut. Det blir konkurser, uppsägningar och minskad handel med arbetslöshet och kraftiga bnp-tapp som följd.

Vi står nu inför en både utbuds- och efterfrågechock, samtidigt som den medicinska lösningen bedöms ligga i en avmattad realekonomi. Det är således en sällsynt, allvarlig och komplicerad situation som vi har att hantera. Det är inget nytt i denna talarstol att vi går mot sämre tider.

Frågan som bör ställas i sammanhanget är hur käpprätt åt skogen det egentligen ska gå. Hur säkerställer regeringen att denna recession inte utvecklas till ett ekonomiskt Harmagedon?

Jag tror att alla parter i denna församling är överens om att staten måste tillåtas att gå med underskott för att finansiera kraftfulla åtgärder. Sveriges statskuld är låg, statsfinanserna är tillfredsställande och de politiska förutsättningarna finns för en mer offensiv strategi.

Sverigedemokraterna anser att satsningar på 10–20 procent av bnp är motiverade, vilket dessutom skulle vara mer i nivå med andra länder. Alternativkostnaden är annars lägre pensioner, sämre vård, psykisk ohälsa, ökad otrygghet och en helt enkelt påtagligt lägre levnadsstandard för befolkningen.

Regeringen har presenterat flera stimulanspaket för att mildra effekterna av denna kris. Vad vi har att ta ställning till i dag är den extra ändringsbudget som föreslår en tillfällig nedsättning av arbetsgivaravgifterna, allmänna löneavgiften och egenavgiften. Det är ett steg i rätt riktning som regeringen tar, men vår bedömning är att vi måste gå hela vägen. Vi har inte råd med halvmesyrer just nu; det kommer att straffa sig i längden.

Naturligtvis har olika åtgärder olika förutsättningar att implementeras med precision och snabbhet, men det som Moderaterna föreslår i sin motion är det som Sverigedemokraterna i grova drag förespråkade och presenterat i vårt särskilda yttrande. Det är också det som är nästa logiska steg i sammanhanget under dessa extrema förhållanden. Politiken måste leverera kraftfulla åtgärder som så långt det är möjligt skyddar företagen och deras anställda mot plötsliga inkomstbortfall, annars går vi mot omfattande uppsägningar. Vi gör oss själva en otjänst när vi sparar på krutet i tider som dessa. Den bästa tiden för att rädda jobben är alltid i går.

Därför måste arbetsgivaravgifterna, löneavgiften och egenavgiften slopas helt under en begränsad period för att skapa tydliga långsiktiga spelregler som undanröjer osäkerheten för företagen och ger dem andrum att hantera negativa kassaflöden.

Dessutom måste detta omfatta alla anställda, för vad hjälper det Västsveriges största privata arbetsgivare – som nu i coronakrisen börjat producera och tillverka sjukvårdsmaterial i lastbilsfabriken – att avgiften slopas från den 31? Vad hjälper det dem som jobbar vid bandet? Inte alls om man tvingas till massuppsägningar.

Åtgärderna måste vara av så generell karaktär som möjligt för att fylla sitt syfte som träffsäker krishantering, och för småföretagen måste de vara enkla och utan administrativt krångel.

Fru talman! Mycket av det som SD förespråkade före och efter krisens begynnelse, såsom utvidgad och höjd a-kassa, minimal ränta på skatteanstånd och åtminstone en tillfällig nedsättning av arbetsgivaravgifterna, har visat sig vara åtgärder som det finns bred politisk enighet kring. Nu återstår bara att se om förd politik kan röra sig mot en mer offensiv strategi än i dagsläget.

Jag yrkar bifall till reservation 1.

Anf. 3 ALI ESBATI (V):

Fru talman! Det här är den fjärde extra ändringsbudgeten som vi diskuterar. Också en femte har kommit. Regeringen har vidtagit en mängd andra åtgärder, och andra beslut har fattats.

Det är viktigt att från positionen som företrädare för oppositionspartiet Vänsterpartiet säga i riksdagens kammare att regeringens agerande under krisen hittills i all huvudsak har varit snabbt, kraftfullt och rimligt.

Jag kan också känna stor stolthet över att vårt land, våra institutioner och våra invånare på det hela taget har kunnat visa några av sina bästa och mest beundransvärda sidor under den oerhört allvarliga pandemi som drabbat hela världen med full kraft. Enorma insatser görs nu framför allt inom sjukvården trots ett pressat utgångsläge, särskilt här i Stockholm efter åratal av underbemanning och marknadsexperiment. Även inom andra välfärdstjänster, i civilsamhället och i grannskap utförs varje dag och varje timme ett ovärderligt arbete.

Också vårt lands öppna och demokratiska styrelseskick, inklusive riksdagen, måste stå pall vid kris. För riksdagens del har det inneburit att kunna hantera alla de ärenden som behöver hanteras med särskild vikt lagd på de beslut som måste fattas med direkt anledning av krisen, inte minst de extra ändringsbudgetar som regeringen avlämnat.

Min bedömning är att det i huvudsak varit möjligt för såväl regeringspartier och samarbetspartier som oppositionspartier att agera vettigt i det här läget. Det betyder att både värna den konstitutionella rollen som granskare av regeringsmakten och bärare av de i allmänna val uttryckta åsiktskillnaderna i befolkningen och samtidigt agera konstruktivt och lägga omedelbar partipolitisk poängjakt åt sidan.

För vår del har detta inneburit att lägga fram förslag för att lösa samhällsproblem och samarbeta för att förbättra innehållet i de beslut som riksdagen fattat. Det har också gett tydliga resultat vid flera tillfällen, exempelvis att finansutskottet enades om begränsningar för utdelningar och bonusar i samband med erhållande av statliga stöd. Det har också inneburit att vi accepterat sådant som vi under andra omständigheter hade velat skriva på eller delvis avvisa.

Fru talman! De ekonomisk-politiska åtgärder som riksdagen beslutar om under dessa speciella omständigheter är av den karaktären och framför allt av den magnituden att de kommer att prägla vårt land, vår ekonomi och vår arbetsmarknad under lång tid framöver. För Vänsterpartiet är det avgörande att det som genomförs faktiskt får de effekter som åtgärderna motiveras med – och att stöd och bördor fördelas rättvist. Det är vår skyldighet att på så sätt bevaka vanligt folks intressen i den här tiden.

I den extra ändringsbudget som vi debatterar i dag finns det tyvärr ett stort och kostsamt förslag som vi i Vänsterpartiet inte kan ställa oss bakom av de skälen. Det gäller den kraftiga, generella nedsättning av arbetsavgifterna och den allmänna löneavgiften som föreslås. Jag vill innan jag förklarar närmare varför understryka att de övriga förslagen här, som gäller anstånd med moms för mindre företag och möjligheten att kraftigt öka avsättning till periodiseringsfond, är åtgärder som vi i rådande läge stöder.

Fru talman! Att göra svepande nedsättningar av arbetsgivaravgifterna är en åtgärd som prövats på flera sätt i relativ närtid och som visat sig vara dokumenterat ineffektiv. Jag vet att särskilt regeringens samarbetspartier har haft väldiga förhoppningar knutna till den här sortens åtgärder. Men det är inte ett tillräckligt bra skäl att använda närmare 30 miljarder kronor på det här sättet.

Jag tror att det är viktigt för allmänheten att se vad detta handlar om. Det är alltså i praktiken en mycket stor pengaöverföring till alla företag med anställda. Det är inte, till skillnad från exempelvis systemet med korttidspermitteringar, kopplat till krav på att de anställda är kvar. Det är inte ett stöd som kopplas till någon form av omställningskrav. Det är inte heller en överföring som i högre utsträckning går till företag vars verksamhet påverkas extra mycket av den här krisen. Många företag inom vissa branscher har på sina håll snarare fått ökad efterfrågan, men också de kommer att få det här stödet från skattemedlen.

Som jag påpekade inledningsvis har Vänsterpartiet hittills stött alla de åtgärder som regeringen lagt fram. Vi ser det som helt nödvändigt att staten i den här situationen tar ansvar för att hjälpa också branscher och företag att överleva. Det handlar om kunnande som byggs upp, om investeringar som gjorts och om sysselsättning som annars kan försvinna i onödan och göra oss alla fattigare som samhälle.

Det är också en rad stöd som i rekordfart har tagits fram till företagen. Det handlar om sjuklöneansvaret, som staten tar på sig – vilket är utmärkt. Det handlar om korttidspermittering, som jag nämnde, där staten går emellan och tar en del av notan. Det handlar om flera typer av krediter, garantier och anstånd i mångmiljardklassen. Gott så! Vi har röstat för dem. Jag ska också säga att vi inte alls utesluter ytterligare stöd riktade till företagen vid behov. Men då måste det handla om förslag där effekterna kan antas stå i proportion till kostnaden.

Så till frågan om prioriteringar och balans i sammansättningen. Det är klart att massor av människor som inte är i den direkta målgruppen för krediter och stöd till företagsägare är i stort behov av olika typer av hjälp som ligger närmare deras privatekonomier och vardagsbekymmer.

Regeringen har lagt fram förslag på förbättringar i a-kassan, väldigt mycket i linje med de krav som Vänsterpartiet presenterat. Det är mycket välkommet och mycket viktigt. Regeringen presenterade i går förslag på mer pengar till kommunsektorn. Det är självklart och bra, men det är också ganska långt ifrån vad som behövs. Konjunkturinstitutet gör bedömningen att ökat stöd i storleksordningen 20 miljarder behövs för att behålla nivåerna för 2019 – och då vet vi vilken slitig verklighet det innebär för de anställda i välfärden redan före coronakrisen.

Fru talman! Någon ordning måste det ändå vara även i krispaketstider. Den sociala och klassmässiga balansen i nödlösningar och stimulansåtgärder kan inte vara så skev som den riskerar att ytterligare bli med den här bredpensliga överföringen i 25–30-miljardersklassen till företagsägare. De pengarna hade kunnat göra större nytta om de exempelvis riktats branschvis. Det finns alltid problem med gränsdragningar, men sådana får man göra såväl i livet i allmänhet som i krispolitiken i synnerhet. De hade också gjort större nytta för att långsiktigt öka sysselsättningen i välfärdssektorn, vilket hade varit nödvändigt redan utan de hårda erfarenheterna av en pandemi men nu blir alltmer uppenbart angeläget.

Vi hade från Vänsterpartiets sida likväl kunnat diskutera lösningar som ändå inbegrep nedsatta arbetsgivaravgifter och egenavgifter i någon form – om det funnits något som omedelbart vägde upp på andra sidan. Man kunde ju tänka sig – utan att jag för den skull ska stå och förhandla i talarstolen – en ordning där dessa ändringar visserligen görs men klart och tydligt kopplas till beslut om samtidiga eller senare justeringar på inkomstsidan. Vi skulle kunna kalla den finansieringen för, säg, värnskatt. Eller så skulle vi äntligen göra nödvändiga justeringar av de alldeles orimligt låga kapitalskatterna i Sverige.

Detta handlar om att vi ska hålla ihop som samhälle, och då måste vi också bära bördor och risker någorlunda solidariskt, efter förmåga och behov. Alla de som bär upp samhället med sitt slit i dag, som utsätter sig för risker för att de måste och som har förbisettts alltför länge kan inte också bli sittande med räkningen för räddningspaket och stimulansmedel.

Detta sammantaget, fru talman, gör att Vänsterpartiet alltså avvisar regeringens förslag i den form det nu ligger på riksdagens bord, gällande just sänkta arbetsgivaravgifter. Det innebär att jag yrkar bifall till Vänsterpartiets reservation nr 2.

Anf. 4 JAKOB FORSSMED (KD):

Fru talman! Sverige är i ett svårt, allvarligt läge. Vi är många som har nära som drabbats på ett eller annat sätt av epidemin. Världen är i ett svårt läge. Vi kan nu höra allt tydligare rapporter om hur människor också drabbas på ett väldigt kraftigt och påtagligt sätt i låginkomstländer. Detta kommer att påverka vår värld under lång tid framöver.

Vi ser med tacksamhet på alla som gör stora insatser i dessa tider – de som jobbar i vården och äldreomsorgen, de som är ambulansförare och de som jobbar i den offentliga förvaltningen för att se till att allt kan fungera på bästa möjliga sätt i detta svåra läge. Vi vill göra vad vi kan för att underlätta för dessa personer.

Vi ser också att coronakrisen inte tar paus i ekonomin. Varje morgon uppdateras vi om nya företag som varslar personal, säger upp visstidsanställda och anpassar sin kostym efter en efterfrågekrasch som inte syns i modern historia och som påverkar produktionskapaciteten väldigt påtagligt. Bara i mars månad varslades 36 800 personer, elva gånger fler än en vanlig marsmånad. Siffrorna för april har vi inte fått, men vi vet att vi inte kan förvänta oss någon bra statistik där heller.

Regeringens förslag i den proposition vi diskuterar i dag och det betänkande som finansutskottet har tagit fram kommer förhoppningsvis att underlätta situationen något och göra att fler kan behålla jobbet. Men Sverige är i en synnerligen besvärande situation just nu, som kräver åtgärder som står i proportion till denna djupa lågkonjunktur.

Jag menar att det finns en stor fara i att vänta eller tveka när det gäller att skruva upp åtgärder till den nivå som nu krävs. Jag tycker mig höra en retorik – jag hoppas att det framför allt är en retorik – som går ut på att vi nu måste spara och ha kvar resurser för att återstarta ekonomin så småningom. Risken är stor att det inte finns så mycket att återstarta om vi inte nu vidtar mer kraftfulla åtgärder för att rädda företag och jobb och se till att vi inte drabbas av massarbetslöshet, som vi vet skapar utanförskap och ohälsa som följer människor under lång tid. Detta är väldigt viktigt att nu försöka undvika.

Det finns förslag i propositionen som är väldigt bra. Det handlar om den förstärkta periodiseringsfonden och anstånd med betalning av moms. Detta är bra förslag som kan erbjuda lättnader för egenföretagare.

Tyngdpunkten ligger dock på sänkta arbetsgivaravgifter för företag och sänkta egenavgifter för egenföretagare. Det är förstås i detta läge välkommet med kostnadsminskningar för personal och att åtgärder kommer på plats som delvis kan komplettera förslaget om permitteringsstöd. Men det finns också tydliga problem med avgränsningen, som jag tycker att regeringen snarast bör återkomma till och justera. Det handlar om begränsningen på 30 anställda och hur den är gjord.

Denna ekonomiska kris, som vi känner den, slår relativt brett men har också en väldigt koncentrerad effekt i vissa branscher. Det gäller exempelvis hotell och restaurang, besöksnäring och många mindre företag inom detaljhandel, där kundunderlaget i stort sett försvunnit på grund av restriktioner och uppmaningar från myndigheter. Många av dessa företag har heller ingen e-handel som kan kompensera eller dämpa efterfrågebortfallet.

Därför är det enligt Kristdemokraterna särskilt viktigt att de åtgärder som vidtas tydligt träffar de grupper och företagare som har det särskilt svårt och att begränsningarna i utformningen inte omöjliggör att dessa företag kan få del av stödet. Den utformning som regeringen har valt riskerar att bli både delvis för bred och delvis för snäv på organisationsnivå. Jag ska försöka förklara varför.

I restaurangbranschen, till exempel, har företag valt olika modeller för att organisera sig. Det kan vara med ett och samma organisationsnummer eller med en franchisemodell med fristående företag. Max hamburgare, till exempel, som sysselsätter väldigt många personer i Sverige, är organiserat under samma organisationsnummer medan McDonalds till merparten är organiserat via franchise med egna företag. Enligt regeringens förslag torde detta innebära att Max kan få sänkt arbetsgivaravgift för totalt 30 av sina tusentals anställda medan McDonalds kan få sänkt arbetsgivaravgift för upp till 30 anställda per franchisetagare.

Förutom att detta blir en ganska märklig effekt, där man träffar fel, innebär det också en kraftig konkurrenssnedvridning som man, om det är möjligt, ska försöka undvika. Max har 6 000 anställda, i snitt 39 anställda per restaurang. Men eftersom de alla ingår i samma bolag kommer bara 30 av dessa 6 000 att omfattas av regeringens arbetsgivaravgiftssänkning. Det utgör ungefär en halv procent av Max hela arbetsstyrka. Ni kan själva räkna ut hur detta slår för McDonalds – på ett helt annat sätt, med en helt annan kostnadsavlyftning.

Samtidigt är sänkta arbetsgivaravgifter relativt trubbigt i detta läge. Även dagligvaruhandlare omfattas, som inte upplever samma kris som andra branscher, liksom bank och försäkring. Jag förstår att det här finns en avvägning att göra mellan snabbhet och effektivitet i förslagen; jag har full respekt för detta. Men en alternativ utformning skulle kunna vara att selektera arbetsgivaravgifterna på branschnivå och göra en större sänkning samt att även inkludera ålderspensionsavgiften för att få en större träffsäkerhet i detta läge. Jag tycker att det finns skäl för regeringen att överväga att bättre koncentrera insatsen. Då kan stödet riktas mer till de branscher och sektorer där de ekonomiska konsekvenserna är som störst.

Fru talman! Jag är dock rädd för att detta inte kommer att räcka. Jag tror att denna situation är unik, och jag ser, som jag inledde med att säga, stora risker i att regeringen nu inte gör tillräckligt. Jag menar att den enskilt viktigaste åtgärden handlar om att kraftigt bygga ut permitteringsstödet. Det är träffsäkert, och det är uppenbart att det behövs. Flera branscher och många företag har nu ett efterfrågefall och ett intäktsfall som är långt större än 60 procent – uppemot 90–95 procent – av intäkterna.

Ska man i det här läget mota massarbetslöshet och företagsdöd måste korttidspermitteringarna förstärkas. Vi måste förändra reglerna kring detta så att företag inte tvingas säga upp tillfälligt anställda, som redan är utsatta på arbetsmarknaden, för att kunna få del av permitteringsstödet.

Fru talman! Vi har ett mycket svårt och allvarligt läge. Regeringen har vidtagit många åtgärder som har varit bra och välavvägda, men vi har nu ett stort behov av att göra mer och göra rätt och att se till att de åtgärder som vi genomför träffar och gör det de ska, nämligen att rädda så många jobb och företag som möjligt. Då menar jag att det brådskar väldigt mycket och att det nu finns en stor fara i att vänta med ytterligare och mer omfattande åtgärder.

Jag yrkar bifall till Kristdemokraternas reservation nr 3.

Anf. 5 FREDRIK OLOVSSON (S):

Fru talman! Världen och Sverige är i ett väldigt svårt och utsatt läge. Coronavirusets spridning och det ökade antalet insjuknade oroar förstås oss alla. Men även om effekterna på liv och hälsa nu är mycket allvarliga och står i centrum för vad vi alla funderar över slår också den ekonomiska krisen nu med full kraft mot individer, företag och offentlig verksamhet. Därför behövs många och kraftfulla åtgärder för att omfatta alla de aktörer och verksamheter som nu drabbas.

Det är också mycket stora insatser som nu görs för att stärka alla dessa viktiga delar i vårt samhälle. De senaste veckorna har regeringen och samarbetspartierna presenterat flera stora och omfattande krispaket för att skydda svenska jobb, svenska företag och svensk välfärd. Tillsammans har vi också här i kammaren kunnat rösta igenom flera av de förslagen. Jag uppskattar mycket det gemensamma ansvarstagande och samarbete som vi har kunnat visa prov på i finansutskottet under den här tiden. Jag tror också att det är precis detta som våra medborgare väntar sig av sina politiska ledare i en svår tid.

Det finns nu också skäl att påminna om att detta är ett arbete i många olika delar.

För det första får inte pengar stå i vägen för sjukvårdens arbete med att hindra smittspridning och att ta hand om dem som insjuknar. Därför gav vi tidigt besked om att staten kommer att ta de extraordinära kostnader för sjukvård som kommuner och regioner kommer att få under den här svåra tiden. Därtill presenterade vi i går ytterligare 15 miljarder ovanpå det som tidigare har aviserats till våra kommuner och regioner för att säkra välfärd och annan kritisk samhällsservice.

Personalen, som nu gör så stora insatser inom vård, skola och omsorg, är viktigare än någonsin. Därför ska också kommunsektorn ha de resurser som krävs för att stötta lärare, undersköterskor, sjuksköterskor och läkare.

För det andra krävs nu insatser för att skydda svenska jobb och företag. Det är precis det vi ska göra här i dag. Genom rejält sänkta arbetsgivaravgifter och egenavgifter i fyra månader lyfter vi bort kostnader för alla företag, men utformningen gör att det kommer att få störst effekt för små och medelstora företag. Detta är en viktig åtgärd för att minska pressen på alla dem som har sett kunder försvinna och efterfrågan snabbt vika.

Vi förstärker i dag också möjligheterna för enskilda näringsidkare och fysiska personer som är delägare i handelsbolag att öka avsättningar till periodiseringsfonder. Vi föreslår också att den som redovisar mervärdesskatt, moms, helårsvis ska få anstånd, precis som andra har fått tidigare. Detta är insatser som framför allt riktar sig mot de mindre företagen och innebär att de kan få bättre likviditet i ett svårt och ansträngt läge.

Redan tidigare har vi presenterat kraftfulla insatser för jobb och företag. Staten tar över sjuklöneansvaret från arbetsgivarna. I går beslutade vi om ett nytt system för korttidsarbete, där staten hjälper företagen att hålla kvar de anställda genom att vi tar på oss merparten av lönekostnaden. Vi har dessutom beslutat om en företagsakut som ska hjälpa och stötta små och medelstora företag med lån där staten tar den stora kreditrisken. Vi har också presenterat stöd för sänkta hyreskostnader för företag i särskilt utsatta branscher.

Fru talman! Trots allt detta står vi inför en väldigt svår och tuff situation. Människor kommer att förlora sina jobb trots alla insatser. Därför ökar vi också tryggheten och förbättrar möjligheterna till omställning för dem som blir av med sitt arbete eller som redan har blivit av med sitt jobb. Det gör vi genom att sänka trösklarna in i arbetslöshetsförsäkringen, så att även de med otrygga anställningar och de som inte har jobbat så många timmar kan få del av försäkringen samtidigt som vi höjer ersättningen. Möjligheterna att få stöd för omställning tillbaka till jobb ska också förstärkas.

Det är ett allvarligt läge, och prognoserna framåt är mycket osäkra. Vi ska jobba vidare för att bromsa smittspridning och för att sjukvården ska ha mer resurser. Vi ska värna svenska jobb och företag men också öka tryggheten för dem som blir av med arbetet.

Men vi kommer att ta oss igenom det här. Självklart är det så. Det kommer en morgondag som är ljusare. Då ska vi ta krafttag för att sätta ny fart på Sverige igen.

Därmed yrkar jag bifall till utskottets förslag.

Anf. 6 JOHAN HEDIN (C):

Fru talman! Vi befinner oss i ett en global kris, där coronavirusets spridning leder till stora utmaningar.

Givetvis är det först och främst en fråga om liv och hälsa. Runt om i landet görs nu stora ansträngningar för att hindra en alltför snabb smittspridning, för att förstärka hälso- och sjukvården och för att skydda riskgrupper.

De ekonomiska effekterna är redan uppenbara. Samhället påverkas ekonomiskt i snabb takt, och vi behöver bemöta detta med kraftfulla åtgärder för att stötta i grunden livskraftiga svenska företag som nu har stora problem.

Alla måste hjälpas åt, och vi kommer att klara detta tillsammans. Ni kan lita på att vi kommer att göra allt vi kan för att Sverige ska ta sig igenom denna kris.

De åtgärder vi i dag ska fatta beslut om följer på ett antal redan beslutade åtgärder. Vi beslutar nu om korttidspermitteringar för att minska företagens lönekostnader. Staten lyfter av kostnader för sjuklöner. Möjlighet till likviditetsförstärkningar införs via skattekontot.

Vi kan konstatera att omfattningen av dessa åtgärder är historisk. Vi kan också konstatera att det kommer att behövas ytterligare åtgärder.

Fokus just nu ligger givetvis på att säkra liv och hälsa. Men det vi också arbetar med, nära nog dygnet runt, är det vi i dag beslutar om, nämligen att steg för steg säkra svenska företags förutsättningar att fortsätta sin verksamhet. Det handlar om att säkra svensk ekonomi och svenska jobb.

Fru talman! Dagens extra ändringsbudget ger nu förutsättningar för att ytterligare bidra till stärkt likviditet i företagen. I det läge vi befinner oss vet jag att många företagens fokus är på att klara den löpande driften. Då måste vi göra vad vi kan för att bidra till att stärka likviditeten. Bland annat sänkta socialavgifter är oerhört viktigt eftersom det direkt minskar företagets utgifter. Det är pengar som i nuläget behöver användas för att säkra företagets överlevnad. Omfattningen på de skattesänkningar som genomförts hittills saknar motstycke i historien.

Tyvärr kan vi konstatera att mycket av det hårda arbetet ligger framför oss. Men med gemensamma krafter är jag övertygad om att vi kommer att klara detta.

Med detta vill jag yrka bifall till utskottets förslag.

Anf. 7 JOHAN PEHRSON (L):

Fru talman! Jag vill börja med att uttrycka min tacksamhet till alla dem som är ute i frontlinjen just nu i denna coronakatastrof – alla de som räddar och skyddar liv och alla de som tar hand om våra barn och våra mest sköra personer. Men det handlar också om alla er som sliter för att rädda era företag och därmed det svenska välståndets framtid.

Jag tycker också att vi i denna tid bör skänka en tanke till de finansministrar och regeringar som städade upp i Sverige efter den ekonomiska kris som orsakades av den svenska, hemmasnickrade spekulationsekonomin och som drabbade Sverige med absolut kraft i början av 1990-talet. Det regelverk som då skapades innebär att vi i dag har möjlighet att rädda välfärden och människors ekonomi och även stötta alla de hundratusentals företagare som drabbats brutalt i denna allt annat än hemmasnickrade pandemi.

Detta gör att vi i dag med vår fjärde ändringsbudget för 2020 – det är knappast den sista – kan fokusera än mer på företagsamheten i Sverige och därmed det framtida svenska välståndsskapandet.

Det finns mängder av svåra avvägningar i detta: Vad ska göras och när? Det hänvisades tidigare till vasaloppsmetaforen. Jag har kört Vasaloppet några gånger och till och med en gång blivit utsatt för det så kallade repet. Det är inte roligt, för då får man inte fortsätta. Det måste vi undvika. Vi måste ha krut i ladorna, och det kommer att vara stigningar hela vägen fram till slutet. De blir jobbigare och jobbigare, men vi ska klara det.

Vi måste ha resurser hela vägen, för det kommer att pågå länge. Det kan inte ha undgått någon som har lyssnat på myndigheter och regeringsföreträdare de senaste dagarna.

Det finns också moraliska dilemman. Vi har haft en period av enormt växande värden på fastighetsmarknaden. Vi har haft ett årtionde av enorm tillväxt på våra börser med enorma värdeökningar, vilket har lett till att vi har haft diskussioner om de ökade klyftorna. Klyftorna har aldrig ökat så mycket som de tio senaste åren.

Man kan också säga att klyftorna aldrig har minskat så mycket som den senaste månaden. Det är en enorm effekt, men det är väl ingen som önskar det vi ser just nu.

Det jag vill komma till med detta, fru talman, är att vi måste se till att ansvaret delas mellan företag som är beredda att använda alla sina resurser för att rädda sin mycket livskraftiga verksamhet, staten och andra offentliga myndigheter, kommuner och regioner som skjuter till det vi kan och individer som gör vad de kan för att hjälpa till i krisen. Vi befinner oss i det här tillsammans. Det finns ingen annan väg.

Man kan väl säga att de insatser som vi har fattat beslut om tidigare, till exempel permitteringsstöd och hyresstöd med tillhörande villkor, måste granskas noga. Jag vill upprepa statsministerns svar och inlägg från frågestunden här i kammaren i går, där han säger: ”Vi gör naturligtvis så gott vi kan. Alla regler som införs är vi beredda att se över: Blev det bra? Eller behöver vi justera reglerna på något sätt?”

Så är det ju. Det här går fort. Det är en balansgång mellan att göra exakt rätt och att sitta och oroa sig och inte få någonting på plats. Därför måste vi noga hålla ögonen på inte minst hyresstödet till företag som är svårt pressade av höga hyreskostnader som en stor del av sin kostnadsbas och inte fastna i formaliteter om tidigare beslutade aktieutdelningar för några udda preferensaktier, eller vad det nu kan vara.

Vi måste noga följa att fastighetsägarna i Sverige, ofta stora bolag med uppblåsta balansräkningar, möter svenska företag i svensk handel när det gäller detta. Vi ska komma ihåg att vi förr eller senare måste se korrigeringar här. Hyresnivåerna i förhållande till företags omsättning är i den svenska handeln dubbelt så höga som de är i USA och Storbritannien, vilket naturligtvis är ohållbart. Vi måste se till att landa mjukt när det gäller detta, och det här är ett tillfälle att göra det.

Det vi liberaler hör i våra kontakter med företag där ute är att en del hyresvärdar fattar detta. Man är redan på banan och har faciliterat och genomfört sänkningarna. Andra är mer nervösa och väntar på regelverket. Ytterligare några vägrar fortfarande blankt.

Detta är någonting som vi måste ta till oss och se till att genomföra så att hela stödet kommer fram. Val av hyresvärd och beroende på om de aggressivt har expanderat och aggressivt har blåst upp sina balansräkningar med en enorm belåningsgrad kan inte vara avgörande för om företag inom handeln i dag ska kunna överleva eller inte.

Jag tycker även att vi bör titta noga på permitteringsnivåerna. Samma sak gäller där, inte minst inom handeln där verksamheten går rätt ned i källaren och möjligtvis närmar sig 10 procent av tidigare omsättning. Vad ska ett stort antal personer som jobbar 40 procent göra? Det är väldigt svårt. Vid en snabbare stängning kan de här företagen överleva och människor behålla jobbet.

Fru talman! Liberalerna stöder såklart förslaget i detta betänkande och denna ändringsbudget, som framför allt riktas in på de mindre företagen. Jag kan dock konstatera att jag tyvärr inte tror att det är årets sista ändringsbudget.

Jag yrkar bifall till utskottets förslag i betänkandet.
(Applåder)

Anf. 8 KAROLINA SKOG (MP):

Fru talman! Den kris som vi befinner oss i slår som en storm mot alla delar av samhället. Det är en kris för hälsan, och självklart är de som är direkt berörda av detta först och främst i våra tankar.

Många människors arbeten och företag står också på spel. Varslen ökar i rekordtakt, och osäkerheten för framtiden hos många känns självklart i maggropen. Samtidigt ser vi att människor ställer upp för varandra, inte minst för att skydda våra riskgrupper.

De åtgärder vi vidtar för att minska smittspridningen slår särskilt hårt mot mindre företag i Sverige. Därför ska jag i dag uppehålla mig vid just deras villkor och vad vi gör för att mildra detta för dem.

Det krävs en kraftfull och effektiv politik som gör att så många företag som möjligt klarar sig igenom denna storm och kan behålla sina anställda i så hög grad som möjligt. Tidigt presenterades en rad generella åtgärder som kan påverka även de mindre företagens möjligheter att klara sig genom krisen, till exempel att staten tog över sjuklöneansvaret och att det gavs möjlighet att skjuta fram skatteinbetalningar.

Redan från mars månad och fram till och med den 30 juni sänks arbetsgivaravgifterna för alla företag med upp till 30 anställda. Det är en modell för sänkning av arbetsgivaravgifterna som snabbt kommer ut till företagen och som börjar gälla retroaktivt redan från förra månaden. Vi kan dra ut det över tid i fyra månader, och det är pricksäkert eftersom det självklart blir av störst värde för de mindre företagen.

Detta gör det till en betydligt mer pricksäker och snabb modell än den som exempelvis Moderaterna lägger fram här. För mig är det självklart att lägga fokus på de mindre företagen i detta läge, inte minst eftersom de branscher som drabbas absolut hårdast präglas av just mindre företag.

Vi gör det nu också möjligt för företag som betalar in och redovisar sin skatt bara en gång om året, det vill säga företag som redovisar moms upp till 1 miljon kronor, att få anstånd på skatten som de andra.

Regeringen tar också fram en statlig lånegaranti riktad till just små och medelstora företag. Det kommer att göra så att fler har möjlighet att få lån. Om man har staten i ryggen kan man också få bättre lån från banken.

Ett program för hyresrabatter tas fram, där stat och hyresvärd delar på kostnaden, vilket kan sänka kostnaden för företagen.

För att egenföretagare ska klara den här krisen behövs riktade åtgärder för just dem. Därför vidtar vi några särskilda åtgärder. Bland annat gör vi det enklare att lägga ett företag vilande och samtidigt ta ut a-kassa under tiden.

Det är också värt att nämna att i tider som dessa är det med ordinarie regelverk möjligt dels att minska inbetalningar på sitt studielån, dels att skjuta fram eller låta bli att amortera på sina lån. Det kan också påverka den reella ekonomin för ett mindre företag mycket.

Vi kan också se att myndigheter ställer om sin verksamhet. Kommuner och regioner gör allt de kan för att gynna det lokala näringslivet ute i landet.

Att bekämpa pandemin har direkta effekter på hälsa, liv och ekonomi. Ingen av oss vet hur länge de här restriktionerna måste finnas på plats. Ingen vet hur lång tid det kommer att ta för vår ekonomi att återhämta sig. Vi måste alla vänja oss vid tanken att det kan ta lång tid.

Prot. 2019/20:100
3 april

-----
*Extra ändringsbudget
för 2020 – Ytterligare
åtgärder på
skatteområdet med
anledning av
coronaviruset*

*Tillfälliga åtgärder
för att underlätta
genomförandet av
bolags- och förenings-
stämmor*

Parallellt med dessa akuta insatser måste vi också klara av att höja blicken och tänka framåt och börja förbereda oss för det arbete som tar vid efter den akuta krisen. Då kommer fler insatser att behövas för att skapa hållbara förutsättningar för våra företag och för att nystarta svensk ekonomi. Sverige ska nämligen även i framtiden vara ett småföretagarland. Den tjänstesektor och besöksnäring som nu har så stora påfrestningar är viktiga byggstenar i vår ekonomi. Och de sociala företagen gör så otroligt viktiga insatser i vårt samhälle. Omvärlden kommer framgent också att bjuda oss på utmaningar. De mindre företagens insatser är avgörande för att vi ska bygga en robust ekonomi framåt.

Fru talman! När jag blickar ut över Sverige ser jag att en hållbar ekonomi handlar om en god tradition av samförstånd och samarbete, plikt-känsla och villighet att ta i när det behövs. Det gör att vi faktiskt har möjligheter att ta oss genom denna kris tillsammans.

Jag yrkar självklart bifall till förslaget i utskottets betänkande.
(Applåder)

Överläggningen var härmed avslutad.
(Beslut fattades under § 5.)

§ 3 Tillfälliga åtgärder för att underlätta genomförandet av bolags- och föreningsstämmor

Civilutskottets betänkande 2019/20:CU26

Tillfälliga åtgärder för att underlätta genomförandet av bolags- och föreningsstämmor (prop. 2019/20:143)
föredrogs.

Kammaren biföll utskottets förslag att ärendet fick avgöras trots att det varit tillgängligt kortare tid än två vardagar före den dag då det skulle behandlas.

Anf. 9 RASMUS LING (MP):

Fru talman! Under våren brukar varje helg användas för årsmöten och vardagarna för bolagsstämmor i såväl ideella föreningar som bostadsrättsföreningar eller andra bolag där det finns aktiekapital. I vanliga fall brukar detta vara mycket trevliga tillställningar där man möter gamla vänner och nya bekanskap, tar en kopp kaffe och kanske en bit smörgåstårta. Det blir livliga diskussioner om vad man tycker kring olika saker. Det kan handla om huruvida taket ska läggas om eller om det ska göras en investering av företaget. Men så ser det inte riktigt ut denna vår. Corona har satt sina spår även i fråga om detta, precis som på många andra områden.

Även i fråga om denna åtgärd har vi en total enighet i civilutskottet och i Sveriges riksdag. Det tycker jag är en styrka för vårt land i en sådan här tid.

Miljöpartiet har, liksom andra partier och många organisationer, årsmöten, medlemsmöten och andra träffar helt digitalt eller via telefon. Vi har stadgar som möjliggör detta, men så ser det inte ut för alla föreningar,

bolag och kooperativ. Det är problematiskt i en sådan här tid, eftersom det inte finns någon laglig möjlighet att avstå från att hålla årsstämma och inte heller att skjuta upp den till efter sista tillåtna dag. Samtidigt är den rådande situationen sådan att många aktieägare eller medlemmar får svårt att delta för att rekommendationer ska följas, till exempel för att man tillhör en riskgrupp för covid-19 eller på grund av att man inte kan resa till den ort där stämman ska hållas.

Fru talman! Regeringen har därför på mycket kort tid lagt fram ett förslag som ska möjliggöra för fler att delta på de bolags- och föreningsstämmor som ska genomföras. Det är ett förslag som ett enigt civilutskott har tillstyrkt och som riksdagen om en liten stund kommer att fatta beslut om.

Denna nya lag föreslås träda i kraft den 15 april 2020, och den ska upphöra att gälla vid utgången av 2020. Det är alltså en tillfällig lag. Den gör att det blir lättare att delta utan att närvara personligen, så att riskgrupper eller stora grupper av människor inte fysiskt ska behöva träffas på samma plats.

Styrelsen för bolaget eller föreningen ska enligt denna lag kunna besluta om att samla in fullmakter för ett utpekat ombud eller ordna poströstning, även om bolagsordningen eller stadgarna i vanliga fall inte möjliggör detta. I ekonomiska föreningar ska styrelsen också kunna besluta om att i större utsträckning än vad som anges i stadgarna kunna anlita ombud.

Dessa åtgärder gör att vi kan bidra till samhällets insatser mot den pågående smittspridningen, i stället för att öka risken för att covid-19 sprids än mer.

Den nya tillfälliga lagen ger aktieägare och medlemmar en chans att göra sina röster hörda utan att riskera sin egen eller andras hälsa.

Förslagen omfattar aktiebolag, ekonomiska föreningar, bostadsrättsföreningar och företag på finansmarknaden. Detta gör att de kan genomföra stämmorna och årsmötena med så stor öppenhet och så demokratiskt som är möjligt i denna situation.

Fru talman! Jag yrkar bifall till förslaget i betänkandet.

Överläggningen var härmed avslutad.

(Beslut fattades under § 5.)

Ajournering

Kammaren beslutade kl. 9.56 på förslag av förste vice talmannen att ajournera sammanträdet till kl. 10.06, då votering skulle äga rum.

Återupptaget sammanträde

Sammanträdet återupptogs kl. 10.06.

§ 4 Beslut om ärende som slutdebatterats den 2 april

SoU10 Frågor om psykisk hälsa

Punkt 1 (Strategi m.m.)

1. utskottet

2. res. 1 (SD)

Votering:

44 för utskottet

10 för res. 1

295 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 16 S, 11 M, 5 C, 4 V, 3 KD, 3 L, 2 MP

För res. 1: 10 SD

Frånvarande: 84 S, 59 M, 52 SD, 26 C, 23 V, 19 KD, 16 L, 14 MP, 2 -
Karolina Skog (MP) anmälde att hon avsett att rösta ja men markerats som frånvarande.

Punkt 2 (Samarbete m.m.)

1. utskottet

2. res. 2 (M)

Votering:

34 för utskottet

11 för res. 2

10 avstod

294 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 16 S, 5 C, 4 V, 3 KD, 3 L, 3 MP

För res. 2: 11 M

Avstod: 10 SD

Frånvarande: 84 S, 59 M, 52 SD, 26 C, 23 V, 19 KD, 16 L, 13 MP, 2 -

Punkt 3 (Kompetens)

1. utskottet

2. res. 5 (L)

Votering:

42 för utskottet

3 för res. 5

10 avstod

294 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 16 S, 11 M, 5 C, 4 V, 3 KD, 3 MP

För res. 5: 3 L

Avstod: 10 SD

Frånvarande: 84 S, 59 M, 52 SD, 26 C, 23 V, 19 KD, 16 L, 13 MP, 2 -

Övriga punkter

Kammaren biföll utskottets förslag.

FiU55 Extra ändringsbudget för 2020 – Ytterligare åtgärder på skatteområdet med anledning av coronaviruset

1. utskottet

2. res. 1 (M, SD)

3. res. 2 (V)

4. res. 3 (KD)

Förberedande votering 1:

5 för res. 2

3 för res. 3

47 avstod

294 frånvarande

Kammaren biträdde res. 2.

Joar Forssell (L) anmälde att han avsett att avstå från att rösta men markrats ha röstat ja.

Förberedande votering 2:

21 för res. 1

4 för res. 2

30 avstod

294 frånvarande

Kammaren biträdde res. 1.

Huvudvotering:

27 för utskottet

21 för res. 1

7 avstod

294 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 16 S, 5 C, 3 L, 3 MP

För res. 1: 11 M, 10 SD

Avstod: 4 V, 3 KD

Frånvarande: 84 S, 59 M, 52 SD, 26 C, 23 V, 19 KD, 16 L, 13 MP, 2 -

CU26 Tillfälliga åtgärder för att underlätta genomförandet av bolags- och föreningsstämmor

Kammaren biföll utskottets förslag.

§ 6 Särskild debatt om förnedringsrånen

*Särskild debatt om
förnedringsrånen*

Anf. 10 JOHAN FORSSELL (M):

Fru talman! Jag tror att många i den här kammaren – de som är här i dag och också de som kanske följer den här debatten på tv just nu – egentligen har tankarna på annat håll, på alla som drabbas av coronakrisen, på alla som har anhöriga som är sjuka och på alla hjältar i hälso- och sjukvården, i omsorgen, som just nu gör otroliga insatser för att få det att fungera.

Stora delar av samhället har på goda grunder stannat upp för att begränsa smittspridningen. Men det är klart att ett av de områden som inte har upphört, trots krisen, är brottsligheten, kriminaliteten. Just ungdomsrånen är ju något som sätter oerhört djupa spår hos många människor.

Vi begärde den här debatten för flera veckor sedan, och jag tycker att det är motiverat att ha den i dag. Jag hoppas att det ska bli ett tillfälle för partierna att föra fram förslag om hur vi ska få bukt med de vedervärdiga ungdomsrånen.

Anf. 11 Justitie- och migrationsminister MORGAN
JOHANSSON (S):

Fru talman! De ungdomsrån som uppmärksammades för någon månad sedan är naturligtvis vedervärdiga brott. Vi anser att samhället ska se mycket strängt på brott av den här typen. Det finns ingen anledning att lägga fingrarna emellan på något sätt när det gäller kampen mot dem.

Brottsoffer måste kunna känna att de har hela samhället i ryggen och att detta är ett brott som vi ser mycket allvarligt på. De ska naturligtvis ha upprättelse, och de ska ha skadestånd. Men det viktigaste, tror jag, för de allra flesta brottsoffer är att se att brottet kan klaras upp och att deras plågoandar döms och får en ordentlig påföljd.

När det gäller gärningsmännen rör det sig av allt att döma om en mycket begränsad grupp. Icke desto mindre kan ett rån mycket väl vara ett tecken på att man är på väg in i en ganska djup kriminell karriär, och den måste avbrytas genom snabba och kraftfulla åtgärder från samhällets sida. På många sätt har vi bättre förutsättningar än på länge att göra just detta.

Den stora expansionen av poliskåren, som vi inledde under förra mandatperioden, börjar nu ge resultat. Vi tredubblade polisutbildningen och startade nya utbildningar i Borås och Malmö. Vi vidtog åtgärder för att få fler poliser att stanna i yrket och för att återrekrytera de poliser som har slutat. Nu har vi fler polisanställda än någonsin tidigare i Sverige. Och för varje halvår som nu går kommer vi att se en ökning av den polisiära förmågan när en flod av nya, unga poliser går ut från våra högskolor. Det är bra. Men för att komma till rätta med just rånen måste vi också skärpa de påföljder som är aktuella för brottet.

Därför kommer vi att ta bort straffreduktionen för ungdomar när det gäller rån. Inom kort kommer vi att remittera ett lagförslag som innebär att straffreduktionen för unga när det gäller brott som ger minst ett års fängelse tas bort. Det innefattar också rån. Straffreduktionen är i dag 50 procent för en 18-åring, 33 procent för en 19-åring och 25 procent för en 20-åring. När straffreduktionen för unga tas bort innebär det i praktiken att vi fördubblar straffet för en 18-årig rånare.

Men vi gör inte bara detta; vi kommer också att se över häktningsmöjligheterna för de brott som gängkriminella begår. Den straffskärpning som vi införde 2018 när det gäller grovt vapenbrott har ju visat sig vara mycket framgångsrik. Den som går ut med ett illegalt vapen i dag riskerar att inte komma hem igen på minst två år, eftersom man numera häktas i väntan på rättegång. Det har lett till en kraftig ökning av antalet häktade. De som tidigare sprang runt med vapen på stan sitter nu inlåsta i stor utsträckning.

Det här vill vi gå vidare med. Vi säger i regeringens 34-punktsprogram att möjligheter att häkta ska öppnas upp för fler brott än gängkriminalitet, och vi anger specifikt i 34-punktsprogrammet grov misshandel, grov utpressning och också rån.

Slutligen vill jag säga att det ibland i debatten har påståtts att när det finns föredringsinslag i rånen kan hatbrottslagstiftningen inte användas vid hatbrott mot svenskar. Det är fel, och jag vill därför förekomma en sådan diskussion här. Det framgår av både förarbeten och utskottsbetänkandet att hatbrottslagstiftningen är neutral i detta avseende.

Det är visserligen så att 97 procent av alla anmälningar om hatbrott handlar om när någon minoritet, till exempel invandrare, angrips, men också i de fall när någon svensk angrips just för att han eller hon är svensk kan hatbrottslagstiftningen användas. Så är det, och alla påståenden om motsatsen, som jag vet förekommer i debatten, är felaktiga.

Anf. 12 JOHAN FORSSELL (M):

Fru talman! Denna debatt gäller den typ av ungdomsrån, ibland med föredringsinslag, som tyvärr har ökat kraftigt de senaste åren. Sedan 2014 har ungdomsrånen ökat med 125 procent till totalt 2 500 rån bara i fjol.

Vi ser också hur denna brottslighet kryper allt längre ned i åldrarna. Förut handlade det om 15–16-åringar; i dag är det tyvärr inte ovanligt att 10–12-åringar begår dessa allvarliga brott.

Risken är överhängande att om vi inte hanterar denna nya situation i dag kommer vi att skjuta dessa problem framför oss, för de personer som rånar andra i dag är sannolikt samma personer som kommer att skjuta och spränga på våra gator i morgon.

På senare tid har vi nåtts av förfärliga berättelser om hur det så att säga inte räcker med att råna utan där man också förnedrar brottsoffren. Jag har själv talat med poliser som säger att det i dag inte är rånet i sig som är drivkraften utan själva förnedringen. Det har blivit ett bisarrt sätt att skaffa sig status i de kriminella miljöerna.

Jag ska inte gå in på allt som har hänt, för jag tror att vi alla har tagit del av dem och jag tror att vi alla har förfärats.

Rikspolischef Anders Thornberg sa nyligen att vi har sett en explosionsartad utveckling av ungdomsrånen. Han pekade specifikt på problemet med att en icke straffmyndig person kan råna ena dagen och ändå vara tillbaka ute på gatorna dagen efter eller till och med samma kväll, och att vederbörande då kan fortsätta att råna, utpressa och hota sina offer.

Det är inte bara rånet i sig, att få något stulet, som är problemet. Detta handlar om barn och ungdomar, och konsekvenserna av rånet lever tyvärr många gånger kvar under lång tid, ja, kanske under hela livet.

Det finns givetvis många olika saker som måste göras för att hantera detta. Skärpta straff är bra. Socialtjänsten måste i socialtjänstlagen få ett mycket tydligare uppdrag att prioritera det förebyggande arbetet. Vi behöver ta bort de sekretesshinder som i dag aktivt förhindrar polis och socialtjänst att ha ett fungerande samarbete.

Moderaterna har föreslagit vad vi kallar ett no entry-program, alltså inte bara ett exitprogram utan ett nationellt program för att förhindra att tio- till tolvåringar växer upp och blir förhärdade brottslingar.

Vi måste begränsa möjligheten när det gäller lag om vård av unga i hemmet eftersom den formen inte fungerar.

Jag återkommer till mer i mitt nästa anförande.

Anf. 13 ADAM MARTTINEN (SD):

Fru talman! Vi är här för att debattera fördringsrånen som var uppe på tapeten innan coronakrisen drabbade Sverige hårt. Jag menar att det trots det nationella krisläget är viktigt att vi kan hålla debatter av detta slag, för kriminaliteten har inte upphört och ungdomar slutar tyvärr inte att rånas.

Vi vill kalla denna debatt en debatt om det svenskfientliga våldet. Det som uttrycks i nyhetsrapporteringar och som renderar ett nyhetsvärde är nämligen just fördringen och inslaget av svenskfientlighet. Rån har visserligen alltid förekommit och gått i vågor beroende på när nya mobiler kommit, jackor trendat och så vidare. Men nu får vi ta del av intensiv nyhetsrapportering om just svenskfientligt våld i samband med dessa rån.

Justitieministern pekar i sitt inledningsanförande på att statistiken visar att 97 procent av de fällande domarna avseende hatbrott gäller svenskar som utsätter minoriteter, exempelvis folk med annan etnisk bakgrund, för hatbrott.

Det finns dock ett uppenbart problem här. Trots att vi under många år har sett upprepade fall där personer med annan etnisk bakgrund än svensk utsätter svenskar för hatbrott, så leder det ytterst sällan till att åklagare väcker åtal för just hatbrott. Endast åtal för rån eller andra brott i sammanhanget väcks.

Detta är ett stort problem, och därför vill vi lyfta upp denna debatt till att handla om just det svenskfientliga våldet. Det är nämligen här det skaver i debatten, och det är här det skaver i upprättelsen för brottsoffren. I dag vägs inte den kränkning som svenskar utsätts för vid hatbrott in.

Därför vill jag fråga justitieministern och regeringen: Erkänner man att det finns ett påtagligt och växande problem med svenskfientligt våld i vårt land? Kommer man att göra något åt alla de fall där svenskar utsätts för fördringsrån och kränks på grund av sin etniska tillhörighet och där åklagare så tydligt inte väcker åtal för just hatbrott? Det krävs upprättelse för samtliga brottsoffer oavsett etnisk bakgrund.

Anf. 14 JOHAN HEDIN (C):

Fru talman! Vi har under en tid haft en utveckling i Sverige vad gäller brottslighet som är oroande. Kanske hade vi hunnit vänja oss vid att leva i ett av världens tryggaste länder, kanske trodde vi inte att utvecklingen kunde vända nedåt efter årtionden av ökad trygghet, och kanske prioriterade vi de dagsaktuella politiska frågorna framför en långsiktig och framåtsyftande rättspolitik som skulle byggt hela rättskedjan stark.

På vissa områden inom kriminaliteten går det i dag åt fel håll, och denna utveckling måste vändas. Allt är dock inte nattsvart. Vi ser hur polisen börjar få ordning på sin verksamhet efter en ganska stökig omorganisation, och vi ser förbättringar på många håll i landet vad gäller exempelvis utredningsresultat.

Men det hjälper föga den som drabbas av brott. Det skänker ingen tröst för den som förnedras på värsta sätt i sin utsatthet. Att som ung utsätts för ett allvarligt brott kan sätta djupa spår som man bär med sig för lång tid framåt. Det påverkar vår trygghet och hur vi ser på andra människor och riskerar att begränsa oss på ett sätt som sänker vår livskvalitet.

För den som drabbas måste samhället, stat, kommun och civilsamhälle finnas där och ge sitt oreserverade stöd. För den som begår brott mot andra ska samhällets reaktion vara glasklar: Dessa handlingar accepteras inte i något civiliserat samhälle. Om du själv inte är förmögen att avstå från att begå brott ska vi hjälpa dig att avstå, och det ska ske med en flora av åtgärder som just nu håller på att växa. Det senaste exemplet är ungdomsövervakning. Allt handlar om att kunna sätta in en så effektiv åtgärd eller påföljd som möjligt för att knuffa in en ung människa på en icke-kriminell väg i livet.

För att vända utvecklingen på de områden som går åt fel håll när det gäller otryggheten måste vi ha fokus på målet. Rättsvårdande myndigheter måste ha bästa möjliga förutsättningar att göra sitt jobb. För detta krävs en bra rättspolitik.

Jag tvingas konstatera, fru talman, att svensk rättspolitik brustit i kvalitet under en längre tid. Regeringen levererar visserligen en del lagstiftning på rättsområdet, men först efter att andra än regeringspartierna har satt politiskt tryck i frågorna. Jag har länge saknat en tydlig linje från regeringens sida om vad man egentligen vill med rättspolitiken.

Rättskipningen måste ses som ett system där varje del av rättskedjan ska spela sin roll så bra som möjligt. Varje otrygghetsproblem ska mötas med väl avvägda åtgärder som vi genom forskning och beprövad erfarenhet på goda grunder vet kan antas lösa problemet. För att detta ska kunna ske krävs ett ledarskap som är större och tydligare än vad det hittills har varit. I ledarskapet ligger också att fokusera på rätt saker.

Det handlar dels om att hålla en långsiktigt klok linje, bestämma sig för en strategi och låta våra myndigheter fullfölja den utan att hitta på nya riktningar varje gång medierna frågar, dels om att avstå från att använda människors aldrig så befogade oro för otryggheten som ett politiskt slagträ för att driva andra agendor.

Anf. 15 LINDA WESTERLUND SNECKER (V):

Fru talman! Alla rån som sker är helt oacceptabla och en stor förnedring för brottsoffret. Det är inte okej att unga begår ett rån mot någon, men särskilt inte mot andra unga. Det måste få ett slut. Men det finns inget särskilt rån som är ett förnedringsrån. Alla rån är förnedrande för brotts-offret.

Vi kan se vilka barn som det kommer att gå illa för redan i förskoleklass. Vi vet vilka barn som har de största utmaningarna och som kan hamna på snedden redan i tidig ålder. Trots detta sätts inte samhällets resurser in med kraft när de verkligen kan göra skillnad. I stället låter regeringen samhällets ekonomiska klyftor växa, trots att stora klyftor skapar mer kriminalitet.

Det är i åldern 18–20 år som de absolut högsta nivåerna av lagföring sker. Den viktigaste lärdom som finns angående kriminalitet är att den minskar i takt med att personerna blir äldre.

Redan 1999 konstaterade Brå att ungdomsrånen ökade kraftigt och att det var unga pojkar i ålder 15–17 år med utländsk härkomst och som bodde i socialt utsatta områden som utförde rånen, som skedde under dagtid. Bytet var mobiltelefoner. Brå varnade för att dessa rån kunde vara en grund för rasism.

Detta är ingen aktuell debatt. Detta är ett problem som har funnits i över 20 år. Det är därför det förebyggande arbetet är nyckeln till att stoppa all brottslighet. Förebyggande arbete handlar om en trygg uppväxt, om att veta att ens föräldrar inte riskerar att sparkas och hamna i fattigdom för att världen genomlider en pandemi, om att veta att hyran kan betalas, att det finns frukost i kylskåpet och att det finns en socialtjänst om frukosten är slut och om att det där samtalet om att pappa slår mamma måste kunna erbjudas.

Ekonomiska klyftor är ingen ursäkt för kriminalitet, men det är en förklaring. När brottet har begåtts måste straffet finnas där, och straffet måste vara anpassat till ungdomarna för att få verklig effekt. Om man vill att 15-åringen som rånar en polare ska bli yrkeskriminell ska man låsa in denna unga person på ett långt straff på en anstalt tillsammans med vuxna.

Små ekonomiska klyftor, en skola med resurser, minskad normalisering av rasism och straff anpassade efter ungdomar – varsågod, så löser vi ungdomsrånen!

Anf. 16 INGEMAR KIHLESTRÖM (KD):

Fru talman! Trots att vårt land i hög grad är påverkat av corona är det en viktig debatt som vi har här i dag om rån mot barn och ungdomar.

Rån betyder ordagrant att med våld eller hot om våld ta någon annans egendom. Men det finns en djupare och viktigare betydelse: känslan av att inte vara fredad, att vara någon annans byte och att man när som helst kan bli inte bara bestulen utan även förnedrad. Denna känsla sprider sig snabbt i ett samhälle, även till den som inte blivit utsatt. Det kan handla om föräldrar som känner att de måste hämta sina barn från fotbollsträningen för att de ska komma hem säkert eller om att barnens kompisar inte vill följa med hem efter skolan för att slippa gå hem ensamma senare på kvällen.

På bara några år har antalet rån mot unga offer mer än fördubblats. År 2019 anmäldes 2 484 brott. Det är en alarmerande utveckling. Brotten sker över hela vårt land, både i stora städer och på mindre orter.

Vi har sett hur rånen har tagit en förfärlig inriktning jämfört med hur det var för bara några år sedan. Det verkar som att det finns ett annat syfte än att bara tillskansa sig värdesaker. Man vill också förnedra och miss-handla den som man stjälar ifrån. Man vill visa makt och utsätter sitt offer för våld med förnedrande inslag.

Brottsligheten måste bekämpas och förebyggas. När det kommer till det senare utgör familjen en ovärderlig resurs. Familjens roll i att fostra och leda de unga kan inte nog betonas. Goda normer och värderingar kan överföras mellan generationer, och därför behöver föräldransvaret stärkas.

Fru talman! Att förebygga brott och tidigt upptäcka barn och unga som löper risk att hamna i brottslighet är av största vikt. Bland annat behövs ett antal åtgärder på det sociala området. Kristdemokraterna har föreslagit en miljardsatsning för sociala insatser mot brott. Socialtjänsten behöver

förstärkas, men Kristdemokraterna vill också se en nationell krissocialjour som kan sättas in på extra utsatta platser. Skola, socialkontor, polis och fritidsverksamhet bör samverka i ännu högre grad.

Fru talman! Om man ändå väljer en brottslig väg, trots familjens och samhällets insatser, behöver samhället markera kraftfullt och tydligt visa att beteendet inte är acceptabelt. Det är positivt att justitieministern klargjorde att straffrabatten för myndiga personer ska avskaffas, men förändringar behöver göras även för dem under 18 år.

För en tid sedan visade medierapporteringen ett rån med både miss-handel och förnedring. Förövarna fick utifrån sin ålder ungdomsvård, men om förövarna hade varit vuxna hade straffvärdet varit flera års fängelse. Detta är inte rimligt och innebär också att brottsoffret inte får den upprät-telse som förväntas. Lagen behöver ändras så att förnedringsrån får ett högre straffvärde, även för förövare under 18 år.

Anf. 17 JOHAN PEHRSON (L):

Fru talman! Ingenting är så svårt som att bekämpa brottslighet långsik-tigt och hållbart. Det är lätt att hamna i tunnelseende i dessa debatter, där man ska gå antingen på den rent socialterapeutiska linjen eller på den rent brutala linjen, det vill säga låsa in dem och i värsta fall slänga bort nyckeln. Inget av detta duger, men i denna krets i Sveriges riksdag måste vi klara av att använda oss av båda ingångarna.

För oss liberaler är det helt uppenbart att ingen föds kriminell. Alla de ungdomar som begår brott just nu eller har gjort det i år eller förra året har vuxit upp och hamnat i situationer som gjort att de valt att slå in på brottets bana eller att de varit så utsatta att de dragits in i grovt kriminella gäng. Därför pekar Liberalerna alltid på olika insatser för att förebygga först.

Vi har något som vi kallar Förortsluft, där vi försöker driva på för tidigare och starkare insatser inom såväl förskolor och språkförskolor som vanliga skolor. Vi vet att väldigt få ungdomar blir kriminella om de går ut skolan i allmänhet och gymnasiet i synnerhet med åtminstone godkända betyg. Då är framtiden för en ung människa ljus i Sverige.

Vi pratar om integration och den integrationsskuld som vi har i Sverige och som vi måste kunna prata om är ett bidragande problem. Värderingar och bostadssituation – allt som rör de breda sociala penseldragen – är vik-tigt för att motverka det som jag brukar kalla den mentala istid som dessa unga människor växer upp i, totalt utan värderingar. Värderingarna snurrar som en kompass där de dras in i det ena eller det andra och där de har idoler och förebilder från – ursäkt uttrycket – helvetet.

Vi tror att man parallellt med de breda, sociala insatserna måste våga prata om tidigare, tydligare och lite tuffare insatser. Det handlar om att vi inom socialtjänsten måste ha mer av ett reellt mellantvång. Vi måste vara mer beredda att med bevistalan utreda brott som verkligen har begåtts. Vi måste se över sekretessreglerna så att polisen kan agera mer effektivt. Vi behöver vara tydligare på så sätt att vi i grunden verkligen förändrar de automatiska straffrabatterna.

Högsta domstolen tog bort automatiska tabeller för narkotika, men vi har kvar sådana när ungdomar begår brott, oavsett personlig bedömning. Det är så långt ifrån liberalism som man kan komma.

Det behövs alltså tidigare och tydligare insatser. Ungdomsövervakningen är väldigt bra, när den kommer på plats. Men vi måste också vara tuffare. När barn står mot barn är det viktigt att man i värsta fall också kan häkta för att inte minst utreda brotten i botten. Det hela ska alltså vara tidigare, tydligare och tuffare.

Anf. 18 RASMUS LING (MP):

Fru talman! Upplevelser i barndomen kan sitta kvar hela livet – känslan av rädsla och skam. Att utsättas för brott är traumatiserande, precis som att utsättas för mobbning. Här är skolan helt central. I Sverige har vi skolplikt, och alla som går i grundskolan är enligt lag tvungna att vara där. Rektorer, lärare och andra elever vet ofta i stor utsträckning vilka som begår brott men också vilka som befinner sig i riskzonen för kriminalitet långt innan de fallit dit.

Detta handlar i stor utsträckning om resurser. De skolor som har de tuffaste utmaningarna ska samtidigt ha de bästa förutsättningarna. Regeringen har under lång tid gjort flera satsningar för att få större likvärdighet i skolan, bland annat genom Samverkan för bästa skola och likvärdighetsbidraget. Det handlar också om att skolan ska ha en bra dialog med andra delar av samhället när det gäller dessa barn. Samverkan med polisen, socialtjänsten och civilsamhället är helt centralt. Det är ett gemensamt ansvar att fånga dem som faller. Alla barn är i detta sammanhang allas barn.

Fru talman! Regeringen har gjort en historisk satsning på polisen. Vi har gjort straffhöjningar på massor av brott, och vi har infört nya påföljder för unga lagöverträdare. Vi är på väg att ändra lagen om vård av unga. Och vi har antagit ett 34-punktsprogram mot gängkriminalitet.

I detta sammanhang är det centralt, fru talman, att lyfta fram socialtjänstens betydelse. Den kan inte överskattas. Särskilt viktigt är det i den tid vi nu är inne i med en annalkande kris. Redan utsatta verksamheter kommer att behöva lägga mer resurser på försörjningsstöd. Vi har inte råd att inte ha en socialtjänst med resurser också för familjer med problem med missbruk, våld och kriminalitet.

Anf. 19 Justitie- och migrationsminister MORGAN
JOHANSSON (S):

Fru talman! Det är allvarliga brott vi talar om. Ibland är det lätt att ta dessa till intäkt för att det finns en allmän trend att ungdomsbrottsligheten ökar. Men det finns faktiskt inga belägg för det. Det är snarare tvärtom, om man ser till hela bilden.

Antalet ungdomar som lagförs för brott har minskat med över 30 procent på tio år. Det gäller framför allt stöldbrott och skadegörelse, men också misshandel. Av uppgifter från sjukvården bekräftas att antalet ungdomar som har behövt slutenvård till följd av att de har utsatts för våld har minskat med över 50 procent under de senaste tio åren. Denna bild tycker jag att man trots allt måste ha med sig så att man inte rent slentrianmässigt säger att ungdomsbrottsligheten totalt sett ökar bara för att denna brottskategori ökar.

Kategorin personrån ökar dock. Därför måste vi gå på dessa brott och den trots allt begränsade grupp individer som begår dem. Man måste sätta in kraftfulla åtgärder mot dem. Jag har redogjort för den satsning som vi

har gjort på polisen. Vi förstärker polisen över hela linjen. Jag har redogjort för den borttagna ungdomsreduktionen, som innebär att vi fördubblar straffet för en 18-årig rånare. Jag har redogjort för de ökade häktningensmöjligheterna som vi också kommer att införa vid rån. Johan Pehrson nämnde ungdomsövervakning. Där är vi också på väg fram, och det kommer att bli en ny påföljd. Den kommer att bli viktig.

När det gäller gruppen 15–17-åringar säger vi i 34-punktsprogrammet att vi måste bli mycket tydligare vad gäller att satsa pengar på LVU-omhändertaganden. Detta behövs för att vi på ett tidigare stadium ska kunna göra ingripanden bland dem som håller på att hamna i allvarlig kriminalitet.

Som många har pekat på måste vi utöver att bekämpa brotten också bekämpa brottens orsaker. Det handlar om att göra kraftfulla insatser på skola och socialtjänst i inte minst utsatta områden.

När jag hör Johan Forssell tala om hur vi ska satsa på socialtjänsten tycker jag att det klingar falskt. Vad var det första Moderaterna gjorde när de i kammaren 2018 fick chansen att trycka igenom en budget? Jo, de tog bort 400 miljoner kronor som vi hade satt av för just satsningar på skola och socialtjänst i de utsatta områdena. Det var det första som Moderaterna, Kristdemokraterna och Sverigedemokraterna gjorde när de fick en chans här att besluta om budgeten.

Vi kommer nu att behöva återinföra dessa pengar och satsningar. De är oerhört viktiga för att man på lite längre sikt ska kunna komma till rätta med problem som dessa.

Man kan inte i ena andetaget säga att man ska förebygga brott och satsa på socialtjänsten, och i nästa andetag skära ned på just dessa punkter, så som Moderaterna har gjort.

Anf. 20 JOHAN FORSSELL (M) replik:

Fru talman! Som så ofta förr handlar crescendo i justitieministerns anföranden om Moderaterna. Jag vill till protokollet bara föra att vi minskade de riktade bidragen men ökade också de generella. Detta är något som justitieministerns partikamrater ute i landet brukar välkomna.

Åter till sakfrågan. Vi har problem med personer som rånar och hotar andra minderåriga och som väldigt kort tid därpå är tillbaka ute på gatorna. Detta har polisen så sent som häromdagen beskrivit som ett stort problem.

Moderaterna säger att man borde förändra lagstiftningen så att fler personer som är straffmyndiga faktiskt frihetsberövas och häktas i syfte att de inte ska kunna fortsätta råna, hota eller ställa till allmänt jävelskap för andra barn och ungdomar. Jag undrar hur justitieministern ser på Moderaternas förslag på detta område.

Anf. 21 Justitie- och migrationsminister MORGAN
JOHANSSON (S) replik:

Fru talman! Det Moderaterna gjorde var just att skära ned de riktade pengarna till de utsatta områdena. Sedan vill de gärna smeta ut en del till även andra kommuner, men det hjälper inte mycket. Det de som vanligt gjorde var att ta bort de riktade pengarna till socialtjänst och skola i de utsatta områdena.

Johan Forssell måste förstå att han måste vara beredd att stå för detta i en debatt. Han kan inte bara slentrianmässigt säga att jag är taskig mot honom för att jag tar upp detta. Så här fungerar det i en debatt. Man måste stå för sina förslag, sina beslut och det man trycker igenom här i kammaren. Så funkar det för alla politiker.

Låt mig återgå till straffmyndighetsfrågan och ingripande insatser. Jag står för att vi behöver göra fler omhändertaganden inom LVU. Jag tror att det är den vägen man ska gå. Jag vill inte ha in för många 15-åringar i häktena tillsammans med kanske grovt kriminella, som ibland finns där. Det skulle leda fel, tror jag.

Anf. 22 JOHAN FORSSELL (M) replik:

Fru talman! Vad justitieministern inte berättar är att med Moderaternas budget blir det mer pengar till kommunerna. Med hans egen blir det mindre. Så förhåller det sig faktiskt.

Åter till sakfrågan, det vill säga minderåriga som ändå är straffmyndiga och som hotar andra. Vi i Moderaterna har sagt att man skulle kunna inrätta särskilda ungdomshäkten med till exempel studiemöjligheter, i syfte att dessa personer inte ska kunna fortsätta råna och hota andra barn och ungdomar. Vore inte detta något för regeringen att överväga?

Anf. 23 Justitie- och migrationsminister MORGAN
JOHANSSON (S) replik:

Fru talman! Till att börja med konstaterar jag att det nog inte finns någon annan regering som skjutit till mer pengar till kommunsektorn än vad den här regeringen har gjort och fortsätter göra. Ni tog bort de riktade pengarna till utsatta områden. Dem brydde ni er inte om. Så är det.

Nej, jag vill använda mig av den ordning vi har med LVU, lagen om vård av unga, genom vilken vi kan göra tvångsomhändertaganden. Men det ska framför allt göras av den institution som har möjlighet och som kan detta, nämligen Statens institutionsstyrelse. De ska svara för denna vård. Det är en mycket bättre väg att gå.

Anf. 24 ADAM MARTTINEN (SD) replik:

Fru talman! Med anledning av debatten om förnedringsrån har jag tre konkreta frågor som knyter an till mitt tidigare anförande.

Erkänner regeringen svenskfientlighet som ett påtagligt och växande problem?

Tänker regeringen kartlägga omfattningen av det svenskfientliga våldet?

Tänker regeringen vidta några åtgärder, så att man i fler fall där svenskar utsatts för hatbrott når straffrättslig upprättelse?

Anf. 25 Justitie- och migrationsminister MORGAN
JOHANSSON (S) replik:

Fru talman! Precis som jag redogjorde för kan den hatbrottslagstiftning som finns appliceras på båda fallen. Den är neutral. Jag vet att just Sverigedemokraterna har försökt få ut bilden att det inte är så, men så är det faktiskt.

Av alla anmälningar som gäller hat mot etniska minoriteter handlar 97 procent om att svenskar har angripit invandrare för att de är invandrare. I 3 procent av fallen gäller motsatsen. Av dessa 97 procent är det inte alla anmälningar som går till åtal. Det är snarare ett fåtal av dem som går till åtal, eftersom åklagaren måste kunna ha en klar bild av att åtalet ska kunna leda till en fällande dom. Det innebär att man inte kan dra några slutsatser av att inga av dessa 3 procent gått till åtal, vilket Adam Marttinen försöker göra i debatten.

Anf. 26 ADAM MARTTINEN (SD) replik:

Fru talman! För mig framstår det som alldeles uppenbart att det finns väldigt många fall där svenskar utsätts för hatbrott men väldigt få fall där just den kränkningen tas upp som ett underlag för åtal för hatbrott. Om justitieministern inte har sett det skav som finns här blir jag väldigt bekymrad.

Varför vill inte regeringen vidta åtgärder, så att man i samtliga fall av hatbrott, oavsett om det gäller svenskar eller utlänningar, når straffrättslig upprättelse för den kränkthet man utsätts för?

Anf. 27 Justitie- och migrationsminister MORGAN

JOHANSSON (S) replik:

Fru talman! För mig spelar det inte någon roll om man är svart eller vit. Om man begår brott ska man buras in för det. Man ska få en påföljd. Det gäller också hatbrotten. Det är därför vi bland annat har förstärkt polisens verksamhet när det gäller hatbrott. Man har nu speciella avdelningar uppbyggda i de tre storstäderna, och man har en kompetens över hela landet för detta. Det spelar ingen roll om brotten begås med motivet att man är mot svenskar eller att man är mot invandrare. Det måste vara precis samma regler som gäller för alla. Det är mitt besked.

Anf. 28 LINDA WESTERLUND SNECKER (V) replik:

Fru talman! Ungdomsrånen har funnits i över 20 år. Redan 1999 varnade Brå för den här växande ”nya” trenden och att den kunde leda till ökad rasism i samhället. I dag ser vi att rasismen normaliseras och att riksdagen till exempel använder värdefull tid under coronaepidemin för att debattera brottslighet som inte kan straffas bort.

Fru talman! Därför undrar jag hur justitieministern ser på det faktum att vissa former av brottslighet används för att stärka olika partiers egna rasistiska agendor, för att skapa en större klyfta mellan svenskar och invandrare, för att bygga ett vi och ett dom och för att skylla vissa former av brottslighet på ett stort ”invandringsproblem”.

Anf. 29 Justitie- och migrationsminister MORGAN

JOHANSSON (S) replik:

Fru talman! Detta är väl vad man i förhörssammanhang kallar för en ledande fråga. Jag tänker inte bita på den i det avseendet, utan tänker egentligen bara säga det jag sa tidigare, det vill säga att det viktiga från statens sida är att samma regler och samma lagstiftning gäller för alla. Om man angrips på grund av att man är svensk eller på grund av att man är invandrare måste man ha samma rätt att få upprättelse och få rättvisa skipad.

I den politiska debatten vet vi att det finns partier som gärna vill driva den här frågan för att splittra. Då får de göra det. För min egen del är det viktigaste att i stället försöka se till sådant som är gemensamt och håller samman samhället.

Anf. 30 LINDA WESTERLUND SNECKER (V) replik:

Fru talman! Det är en politisk debatt vi har i den här kammaren i dag. Där är frågan om normalisering av rasism väldigt viktig.

Jag skulle också vilja fråga justitieministern hur han ser på hatbrottslagstiftningen som är under attack just nu. Man försöker förvanska själva essensen och meningen med hatbrottslagstiftningen. Precis som justitieministern redan nämnt är det i 97 procent av fallen majoritetssamhället som angriper minoriteter.

Anf. 31 Justitie- och migrationsminister MORGAN
JOHANSSON (S) replik:

Fru talman! Hatbrottslagstiftningen är väldigt viktig. Om vi inte har till exempel lagstiftning om hets mot folkgrupp och straffskärpningsgrunden för hatbrott riskerar vi att släppa lös krafter som bara kommer att förstöra samhället. Det måste finnas något slags grundläggande hållning som vi håller oss till. Jag är därför angelägen om att vi kan upprätthålla den här lagstiftningen. Det är därför vi gör de satsningar vi gör på polisen, bland annat på hatbrottsenheterna.

Anf. 32 INGEMAR KIHLESTRÖM (KD) replik:

Fru talman! Justitieministern har redogjort för att regeringen avser att lägga fram ett förslag som innebär att straffrabatten förändras för 18–20-åringar när ett brott har straffvärde över ett år. Men debatten om medie-rapporteringen visar att många grova brott även begås av ungdomar som är 15, 16 eller 17 år. Vad avser regeringen att göra vad gäller den straff-rabatt som gäller för dessa ungdomar? Borde inte den utveckling där grov brottslighet begås även av 15-, 16- och 17-åringar innebära att man skulle göra en genomlysning av straffrabattssystemet även för dessa brottsför-övare?

Anf. 33 Justitie- och migrationsminister MORGAN
JOHANSSON (S) replik:

Fru talman! Vad gäller den gruppen ungdomar, 15–17-åringar, tror jag att det är viktigt att ha klart för sig att det är barn vi talar om. Dem måste man hantera i rättssystemet på ett särskilt sätt och med stor känslighet. Om man hanterar detta fel finns det en rätt stor risk att man snarare leder in den här gruppen ungdomar i ökad kriminalitet.

Därför är mitt huvudspår att vi ska använda oss av LVU, lagen om vård av unga. Vi ska naturligtvis i första hand gå in med öppna sociala insatser, men vi kan också behöva vidta tvångsåtgärder om det behövs, till exempel för dem som växer upp i en kriminell miljö. Vi ska gå in med pengar till det för att underlätta för kommunerna att göra omhändertaganden. Vi måste också förstärka Statens institutionsstyrelse, den myndighet som har hand om den verksamheten och kan det här. Det tycker jag är den bästa vägen att gå för den åldersgruppen.

Anf. 34 INGEMAR KIHLESTRÖM (KD) replik:

Fru talman! Jag tackar ministern för svaret, även om jag inte delar hans uppfattning.

Medierapporteringen under veckan visar att införandet av en tolkning av barnkonventionen gör att unga förövare som gripas av polis på bar gärning inte hålls gripna så länge att ett förhör kan ske utifrån de riktlinjer som finns. Hur ser justitieministern på det faktum att förhör inte utförs i samband med brott?

Anf. 35 Justitie- och migrationsminister MORGAN
JOHANSSON (S) replik:

Fru talman! Jag har sett den debatten. Jag vet att det förs en diskussion inom rättsväsendet om hur man ska tolka de riktlinjerna. Jag avhåller mig från att göra den tolkningen. Det är en fråga för myndigheterna att göra den. Men för oss är det naturligtvis viktigt att man kan genomföra förhör och att man kan gå till botten med vad som egentligen har hänt.

Jag vill påpeka att vi också går in med en annan åtgärd, nämligen ungdomsövervakning, som blir ytterligare en påföljd för den här åldersgruppen, 15–17-åringarna.

Anf. 36 JOHAN PEHRSON (L) replik:

Fru talman! Jag återkommer till frågan om riksåklagarens riktlinjer. Det är klart att de byggs på den lagstiftning vi har. Man gör en sammanvägd bedömning. Man pratar också om denna fantastiska barnkonvention som är mycket viktig men som en hel del har misstolkat.

Jag har i dag till exempel haft kontakt med Unicef. De har ett stort intresse i barnkonventionen i Sverige och i hela världen. De ser inga som helst problem med att man griper, anhåller och i vissa fall också häktar unga personer som begår mycket allvarlig brottslighet.

Vilka lagstiftningsåtgärder tänker justitieministern vidta för att se till att fler personer kan anhållas men också i värsta fall häktas för att kunna reda ut de här brotten så att man kan skydda brottsoffret och föra den unga personen till en rättegång, i stället för att personen släpps ut och begår samma typ av rån dagen efter?

Anf. 37 Justitie- och migrationsminister MORGAN
JOHANSSON (S) replik:

Fru talman! Det här är en diskussion som har kommit upp de senaste dagarna. Jag vet att det just nu finns en dialog om hur Riksåklagarens riktlinjer ska tolkas. Det finns en diskussion om de har tolkats rätt på vissa håll.

Jag vill inte i det här läget föregripa den diskussionen. Vi måste nog låta tiden gå lite grann så att vi ser hur det utkristalliserar. Om det skulle behövas lagstiftningsförändringar för att klargöra detta får vi ta tag i det. Då ska man veta att det är en ganska lång process som vi i så fall går in i. Det tar tid att stifta lag. I bästa fall kan man klara ut det utan några nya lagstiftningsärenden.

I sak delar jag uppfattningen att det måste finnas möjligheter för rättsväsendet att utreda vad som har hänt i botten och också göra det i ett tidigt

skede. Låt oss återkomma till den frågan när det har klarnat lite grann i den dialogen.

Anf. 38 JOHAN PEHRSON (L) replik:

Fru talman! Jag välkomnar naturligtvis detta. Vi kräver en öppenhet. Vi kan inte säga att Riksåklagaren bestämmer och sedan se ett utfall vi inte är nöjda med. Det måste ske en förändring. Det finns inget annat alternativ.

Vi talar inte om den breda penseln här med unga personer. Där håller jag med justitieministern i inledningsanförandet. Brottsligheten har minskat på bred front. Men den har blivit allt grövre för vissa personer som sugts in i dessa gäng och utnyttjas. De förstör sin egen framtid, och de förstör andras framtid. De måste utredas. Då krävs det snarast både anhållande och häktning.

Anf. 39 Justitie- och migrationsminister MORGAN
JOHANSSON (S) replik:

Fru talman! Låt oss följa den diskussionen lite längre och se om vi behöver göra några åtgärder från vår sida. Det är vi i så fall inte alls främmande för.

Sedan ska vi ta fasta på det Johan Pehrson sade sist. Det vi ser är en polarisering. Det är en ganska begränsad grupp individer och ungdomar som begår de här vedervärdiga brotten medan ungdomsbrottsligheten totalt sett har minskat de senaste tio åren. Dessa två fakta kan vara sanna på en och samma gång. Den bilden bör man också se.

Anf. 40 JOHAN FORSSELL (M):

Fru talman! Den fråga vi diskuterar här i dag är ungdomsrånen, tyvärr också ibland med förnedringsinslag. Dessa ungdomsrån har ökat med 125 procent sedan 2014. Det är en oerhört kraftig ökning. Det är en explosionsartad ökning, för att använda rikspolischefens ord.

Hur man än vrider och vänder på det tycker jag att det står klart att regeringen inte har gjort tillräckligt. Det är svårt att beskriva mer än en fördubbling som att det skulle vara ett bra resultat eller att man inte hade kunnat göra mer saker. Här finns det ett politiskt ansvar. Det är såklart alltid frestande för en regering att tala om vad andra partier har gjort. Men jag vill påminna om att sex år är en lång tid i politiken.

Låt oss nu blicka framåt. Jag tror att det finns många saker man kan göra här. Jag har redan beskrivit vårt förslag om särskilda ungdomshäkten för att frihetsberöva personer som är straffmyndiga så att de inte ska kunna fortsätta att råna och hota personer ute på gatorna.

Lagen om vård av unga används i dag alltför ofta för att placera personerna i det egna hemmet trots att det är där det ofta finns stora problem. Det är en form som helt enkelt inte fungerar. Det måste kraftigt begränsas, för resultaten är för dåliga.

Där kommer det att bli nödvändigt att bygga ut Sis-platser och göra fler omhändertaganden för att lyfta bort dessa personer från de kriminella miljöerna och deras kriminella identitet så att de kan påbörja ett nytt och bättre liv.

För de allra grövst kriminella personerna bör man inrätta en ny enhet hos Kriminalvården. Det är där som expertisen och kunnandet finns för att

hantera personer som har varit kriminella halva sitt liv och inte kan någonting annat. Det är där kompetensen finns. Det är inte så lätt hos många mindre kommuner att göra det.

Det tillsammans med straffskärpningar tror jag skulle kunna få ordning på ungdomsrånen igen.

Prot. 2019/20:100

3 april

-----
*Särskild debatt om
förnedringsrånen*

Anf. 41 ADAM MARTTINEN (SD):

Fru talman! När det kommer till att bekämpa ungdomsrånen och kriminalitet i unga åldrar har Sverigedemokraterna alltid varit för att vidta tidigare och tydligare åtgärder. Vi tror att det är en normerande reflex från samhällets sida gentemot de här beteendena som saknas i dag. I dag har man väldigt stort fokus på att inte agera för mycket utan hellre agera för lite och för sent. Där har vi som en konsekvens också sett en utveckling där kriminaliteten har krupit ned i åldrarna.

Det går inte i den här debatten att bortse från att inte i ett enda fall av dessa uppmärksammade förnedringsrån som föranlett den här debatten, och som innehållit väldigt tydliga inslag av svenskfientlighet, har åklagare valt att väcka åtal för hatbrott. Om man inte ser att det är ett problem och inte är beredd att vidta några som helst åtgärder för att ens skaffa sig mer kunskap eller komma till rätta med problematiken säger man rakt ut att det är helt okej med hatbrott i Sverige så länge brottsoffren är svenskar.

Här går det en väldigt tydlig linje mellan Sverigedemokraterna och den rödgröna regeringen. Vi står upp för samtliga brottsoffer, och vi värderar samtliga offers kränkning när vi utformar vår politik. Det ska bli tydligare konsekvenser, och straffmätning ska utgå från faktisk kränkning oavsett vilken bakgrund man har.

Det är en politik som jag tror skulle uppskattas av alla dem som utsätts för dessa förnedringsrån så att de på riktigt känner att samhället står på deras sida och inte på förövarens sida.

Anf. 42 JOHAN HEDIN (C):

Fru talman! Det sägs att i nöden prövas vännen. Kanske är det så att i krisen prövas ledarskapet. I allt mörker som coronakrisen för med sig finns det ändå små ljusglimtar som är viktiga att se. Det handlar om det sätt vi tar ansvar för varandra och hjälper varandra efter bästa förmåga. Kanske vi också stärker vårt ledarskap, vår samarbetsanda och hur vi jobbar tillsammans för att åstadkomma resultat här i riksdagen.

Jag deltog i finansutskottets debatt här på förmiddagen. Det är en väldigt konstruktiv anda för att försöka lösa ut de oerhörda svårigheter som hela det svenska näringslivet kommer att utsättas för under den närmsta tiden, förutom de viktiga hälsoaspekterna.

Väldigt mycket handlar om ledarskap och frånvaron av ledarskap. Att utnyttja ett brottsoffers utsatthet och exploatera den kränkning som brotts-offret utsatts för i syfte att skaffa sig billiga politiska poänger är så långt från ledarskap man kan komma. Att dela bilder och filmer på ett brottsoffer som förnedras är att utsätta brottsoffret för en ytterligare kränkning. Från sådant måste varje seriös opinionsbildare avstå, och för sådant måste varje seriös lagstiftare hålla sig för god.

Fru talman! Vi kan vända denna utveckling. Med långsiktigt ansvars-tagande för att bygga rättsstaten starkare och öka våra rättsvårdande myn-

digheters brottsbekämpande förmåga bryter vi tillbaka även den typ av kriminalitet vi debatterar i dag. Med mer av samarbete, gedigen kunskap om både kriminalitetens orsaker och de metoder som fungerar bäst för att bekämpa den, och en blick höjd över en längre horisont bygger vi landet allt tryggare så att risken att utsättas för brott blir så liten den kan bli. Det gäller för gammal och ung och för varje människa som bor i vårt avlånga land.

Anf. 43 LINDA WESTERLUND SNECKER (V):

Fru talman! Den här debatten sker därför att det finns en rasistisk kontext: att vilja sätta likhetstecken mellan invandrare och kriminell. Det handlar om att skapa ett riktigt starkt vi och dom. Samhällsdebatten pressas till att peka ut att det är några andra, främlingar, invandrare eller asylsökande som utför brottsligheten i Sverige – och dessa brott är något annat än den svenska brottsligheten. Det sker en extrem normalisering av rasismen i den svenska rättspolitiken.

Det började med SD, och det fortsätter med Moderaterna och KD. Det är små steg, till exempel att anse att handhållning är ett politiskt statement, att förbjuda slöjor i skolorna, att låtsas som att ungdomsrån är något nytt som kom samtidigt som asylinvandringen 2015.

Ungdomsrån är inget nytt. Brå varnade för det nya fenomenet redan för 20 år sedan. Att ständigt vinkla, vrida om, peka ut och samtidigt hävda att vi säger vad alla tänker gör något med debatten och samhället. Alla rån är förnedrande och hemska för brottsoffret.

Denna debatt om förnedringsrån som Moderaterna har begärt genomförs därför att SD begärde en debatt om svenskfientlighet – men talmannen sa nej. Där har du normaliseringen av en rasistisk kontext. SD får nej. Moderaterna tar över deras problemformulering med en marginell språkförändring. Det här är samma debatt, men med ett annat namn.

Rasismen är ful och stundtals svår att ta på, men den finns överallt – även i denna kammare.

Anf. 44 INGEMAR KIHLESTRÖM (KD):

Fru talman! Som jag belyste i mitt första inlägg anser vi kristdemokrater att det behövs insatser på många områden för att bryta trenden med rån och förnedringsrån. Hela samhället med familjen som startpunkt behöver samverka för att motverka den negativa trend vi ser just nu. Insatser som krävs är bland annat att minimera straffrabatterna, även för dem under 18 år. Parallellt krävs att Kriminalvården skapar lämpliga insatser för unga kriminella.

En nationell krissocialjour behöver inrättas. Om socialtjänsten redan är kraftigt belastad kan det bli en stor börda att ta hand om både offer och förövare. Då behövs nationell hjälp som sätts in där mängden brott ökar.

Det behövs ett ökat samarbete mellan skola, socialtjänst, polis och fritidsverksamhet som kan ge familjen stöd i ett tidigt skede. Vidare kan lättade sekretessregler innebära att personer som är på väg ut i antisocialt beteende fångas upp tidigare.

Också unga brottsoffer måste få betydligt bättre stöd, inte minst med tanke på det brutaliserade våldet som finns i dessa rån. Det måste finnas stöd för unga brottsoffer.

Vi behöver hitta vägar för att bryta trenden med föredringsbrott i vårt samhälle. Det behövs krafttag och insatser från föräldrar, samhälle och rättssystem mot unga förövare som begår rån och föredringsbrott. Dagens system fungerar inte tillräckligt bra. De låsta platserna hos Sis är för få. Lagföringen av unga är för långsam. Ungdomspåföljder är för tandlösa och straffrabatterna för långtgående. Och det är svårt att frihetsberöva minderåriga, även vid grov brottslighet.

Vi är skyldiga brottsoffren att ta frågan på större allvar. Våra barn och ungdomar är vår framtid. Låt oss se till att deras uppväxt blir trygg utan oro för rån och misshandel med föredringsinslag. Det är dags att vända trenden.

Anf. 45 JOHAN PEHRSON (L):

Fru talman! Det gäller att vi tar denna debatt som ett larm utan att bli överdrivet alarmistiska. När man pratar med poliser och socialtjänsten, som ligger i den absoluta frontlinjen, lärare, kuratorer och skolsköterskor i skolan, berättar de om miljöer för dessa unga barn som leder till att de begår alla möjliga förfärande brott. Det är en social och intellektuell misär av stora mått som ligger bakom.

Vi har hört talas om ”bötning” och nu ”manning” och mängder av olika handlingar som har gått över till att ha klart föredrande inslag. Det skryts och filmas, och de sociala medierna vrider om kniven för brottsoffren på ett sätt som man har svårt att ta till sig.

Därför menar vi liberaler att det krävs en bred palett av åtgärder där vi måste titta på sekretessregler så att polisen vet varför de hämtar en unge på Farsta station varje vardagsnatt, bland annat hur det ser ut hemma. Sekretessreglerna är helt obegripliga. Jag har sagt det tidigare i kammaren: Det är dags att dra ett streck över dem.

Vi vill gärna se att man jobbar mer med 24- eller 48-timmarsgarantier så att föräldrar snabbt kopplas in om ett brott av det inte allvarligare slaget har skett. Vi har till och från, och gör det nu igen, pekat på att grunden i den svenska socialtjänstlagen behöver reformeras. Den är skriven på 1970-talet för ett helt annat samhälle med helt andra problem. Vi måste göra om den lagen från början. Åtgärder med frivilliga samtal, ungdomsvård om man döms, ungdomstjänst eller ungdomsövervakning är inte tillräckliga. Vi behöver komma in tidigare med mellantvång.

Jag upprepar att vi liberaler anser att det börjar i skolan. Här behöver massiva åtgärder vidtas.

(Applåder)

Anf. 46 RASMUS LING (MP):

Fru talman! Det har diskuterats huruvida ungdomsrånen har ökat, hur mycket, om det var värre förr och om brottsoffrens etnicitet är en del av motivbilden eller inte.

Alldeles oavsett hur det förhåller sig med den saken är alla rån och föredrande handlingar viktiga och ska tas på allra största allvar. Vi måste skaffa oss kunskap som inte är anekdotisk, men vi måste också agera här och nu.

Från Miljöpartiets sida vill vi fördjupa det arbete som sker i samverkan mellan statliga myndigheter och kommuner för att agera mot grovt brotts-

liga handlingar begångna av barn och unga mellan 12 och 18 år. Det kan handla om våldsbrott och rån men även om narkotikabrott och sexualbrott. Syftet är att hitta snabba arbetsformer där konsekvenser för dem som begått brott ska visa sig snabbt – oavsett vilken påföljd som utdöms. En avgörande del i detta är att tryggheten för brottsoffret ska vara central. Den som har utsatts för exempelvis våld eller hot ska ges ett handfast skydd, och man kan överväga direktnummer eller personlarm.

Detta innebär att staten genom myndigheter, polis, åklagare, berörd tingsrätt, länsstyrelse och aktuell kommun framöver bör avsätta särskilda resurser för dessa frågor. Kommunerna ska också kunna välja ut skolor där problemen är mer påtagliga, och man kan utveckla arbetssätt där varje skola kan knyta till sig fast personal från socialtjänsten och polisen. Man ska snabbt vara på plats om personer trakasseras.

Mycket av detta, fru talman, kan göras möjligt med nya arbetsformer inom befintlig lagstiftning, men självklart ska vi inte heller vara främmande för om det behövs förändrad lagstiftning. Exempelvis är eftervården för dömda enligt LSU en sådan del. Ingen ska fastna i grov kriminalitet.

Anf. 47 ADAM MARTTINEN (SD) replik:

Fru talman! Lite av en reality check med Miljöpartiet: Anser ledamoten Rasmus Ling att det existerar ett svenskfientligt våld? Om så är fallet, fru talman, är Rasmus Ling tillfreds med den obefintliga straffrättsliga upprättelsen för just den typen av hatbrott?

Anf. 48 RASMUS LING (MP) replik:

Fru talman! Rasismen i samhället är ett gift. Rasismen är oacceptabel och måste bekämpas på alla sätt. Rasismen är tyvärr alltför utbredd, och den finns runt om i samhället. Den är inte avhängig om man är född i Sverige eller någon annanstans utan måste bekämpas varhelst den uppstår. Men lagen ska gälla lika för alla.

Anf. 49 ADAM MARTTINEN (SD) replik:

Fru talman! Jag tolkar det som att Miljöpartiet ändå ser att det finns ett rasistiskt motiverat våld mot dem som anses ha svensk etnicitet. I så fall är det ett fall framåt.

Men då återstår fråga nummer två: Är Rasmus Ling och Miljöpartiet tillfreds med den obefintliga straffrättsliga upprättelsen i de väldigt många fall där svenskfientlighet varit ett tydligt motiv, bland annat de förnedringsrånen som vi diskuterar i dag?

Anf. 50 RASMUS LING (MP) replik:

Fru talman! Det är inte på något sätt ett steg vare sig framåt eller bakåt. Miljöpartiet har alltid haft hållningen att lagen ska gälla lika för alla och att vi ska ta tag i rasism oavsett var den uppstår. Det har varit vår linje sedan vi bildade vårt parti och kommer att vara vår linje även framöver. Det ska stå klart och tydligt för alla. Rasismen ska alltid bekämpas varhelst den uppstår, oavsett om det är inom Sverigedemokraterna eller någon annanstans i samhället.

Anf. 51 Justitie- och migrationsminister MORGAN
JOHANSSON (S):

Fru talman! Jag vill bara passa på att tacka för debatten.

Mina poänger här har varit att även om ungdomsbrottsligheten totalt sett och generellt sett verkar ha gått ned de senaste tio åren ser vi en uppgång i en del fall, bland annat rånen som vi nu har talat om.

Vi ser en uppgång. Det är enligt min uppfattning förmodligen en begränsad grupp individer, men det gäller ändå att sätta in kraftfulla åtgärder från samhällets sida för att bryta detta i tid. Annars riskerar vi att hamna i en situation där just dessa individer hamnar i ännu allvarligare kriminalitet framöver.

Det handlar om satsningar på polisen. Det handlar om straffskärpningar. Det handlar om LVU-lagstiftningen. Men det handlar också om att förebygga brotten, det vill säga att fortsätta gå in med stora insatser när det gäller generell välfärd men också skola och socialtjänst i de utsatta områdena. Det kommer regeringen att fortsätta med inom ramen för vårt 34-punktsprogram mot gängkriminalitet.

Den särskilda debatten var härmed avslutad.

§ 7 Bordläggning

Följande dokument anmäldes och bordlades:

Skrivelse

2019/20:134 Riksrevisionens rapport om nationalräkenskaperna

Motion

med anledning av prop. 2019/20:116 Kompletteringar till nya EU-regler om aktieägares rättigheter

2019/20:3537 av Ola Johansson och Martina Johansson (båda C)

§ 8 Anmälan om frågor för skriftliga svar

Följande frågor för skriftliga svar hade framställts:

den 2 april

2019/20:1134 Tre svenska fängslade medborgare i Eritrea, Iran och Kina

av *Amineh Kakabaveh* (-)

till utrikesminister Ann Linde (S)

2019/20:1135 Skyddsutrustning för medarbetare inom hälso- och sjukvården

av *Camilla Waltersson Grönvall* (M)

till socialminister Lena Hallengren (S)

Prot. 2019/20:100

3 april

-----
*Särskild debatt om
förnedringsrånen*

Prot. 2019/20:100 § 9 Kammaren åtskildes kl. 11.23.
3 april

Sammanträdet leddes
av förste vice talmannen från dess början till och med § 6 anf. 35 (delvis)
och
av andre vice talmannen därefter till dess slut.

Vid protokollet

JOHAN WELANDER

/Olof Pilo

§ 1 Ärenden för hänvisning till utskott	1
§ 2 Extra ändringsbudget för 2020 – Ytterligare åtgärder på skatteområdet med anledning av coronaviruset	1
Finansutskottets betänkande 2019/20:FiU55	1
Anf. 1 ELISABETH SVANTESSON (M)	1
Anf. 2 DENNIS DIOUKAREV (SD).....	3
Anf. 3 ALI ESBATI (V).....	4
Anf. 4 JAKOB FORSSMED (KD).....	7
Anf. 5 FREDRIK OLOVSSON (S).....	9
Anf. 6 JOHAN HEDIN (C)	10
Anf. 7 JOHAN PEHRSON (L).....	11
Anf. 8 KAROLINA SKOG (MP).....	13
(Beslut fattades under § 5.).....	14
§ 3 Tillfälliga åtgärder för att underlätta genomförandet av bolags- och föreningsstämmor	14
Civilutskottets betänkande 2019/20:CU26	14
Anf. 9 RASMUS LING (MP).....	14
(Beslut fattades under § 5.).....	15
Ajournering.....	15
Återupptaget sammanträde	15
§ 4 Beslut om ärende som slutdebatterats den 2 april	16
SoU10 Frågor om psykisk hälsa	16
§ 5 Beslut om ärenden som slutdebatterats vid dagens sammanträde	17
FiU55 Extra ändringsbudget för 2020 – Ytterligare åtgärder på skatteområdet med anledning av coronaviruset	17
CU26 Tillfälliga åtgärder för att underlätta genomförandet av bolags- och föreningsstämmor	17
§ 6 Särskild debatt om förnedringsrånen	17
Anf. 10 JOHAN FORSSELL (M)	17
Anf. 11 Justitie- och migrationsminister MORGAN JOHANSSON (S).....	18
Anf. 12 JOHAN FORSSELL (M)	19
Anf. 13 ADAM MARTTINEN (SD).....	20
Anf. 14 JOHAN HEDIN (C)	20
Anf. 15 LINDA WESTERLUND SNECKER (V).....	21
Anf. 16 INGEMAR KIHLESTRÖM (KD).....	22
Anf. 17 JOHAN PEHRSON (L).....	23
Anf. 18 RASMUS LING (MP).....	24
Anf. 19 Justitie- och migrationsminister MORGAN JOHANSSON (S).....	24
Anf. 20 JOHAN FORSSELL (M) replik	25
Anf. 21 Justitie- och migrationsminister MORGAN JOHANSSON (S) replik.....	25
Anf. 22 JOHAN FORSSELL (M) replik	26
Anf. 23 Justitie- och migrationsminister MORGAN JOHANSSON (S) replik.....	26

Anf. 24 ADAM MARTTINEN (SD) replik	26
Anf. 25 Justitie- och migrationsminister MORGAN JOHANSSON (S) replik	26
Anf. 26 ADAM MARTTINEN (SD) replik	27
Anf. 27 Justitie- och migrationsminister MORGAN JOHANSSON (S) replik	27
Anf. 28 LINDA WESTERLUND SNECKER (V) replik	27
Anf. 29 Justitie- och migrationsminister MORGAN JOHANSSON (S) replik	27
Anf. 30 LINDA WESTERLUND SNECKER (V) replik	28
Anf. 31 Justitie- och migrationsminister MORGAN JOHANSSON (S) replik	28
Anf. 32 INGEMAR KIHLSSTRÖM (KD) replik	28
Anf. 33 Justitie- och migrationsminister MORGAN JOHANSSON (S) replik	28
Anf. 34 INGEMAR KIHLSSTRÖM (KD) replik	29
Anf. 35 Justitie- och migrationsminister MORGAN JOHANSSON (S) replik	29
Anf. 36 JOHAN PEHRSON (L) replik	29
Anf. 37 Justitie- och migrationsminister MORGAN JOHANSSON (S) replik	29
Anf. 38 JOHAN PEHRSON (L) replik	30
Anf. 39 Justitie- och migrationsminister MORGAN JOHANSSON (S) replik	30
Anf. 40 JOHAN FORSELL (M)	30
Anf. 41 ADAM MARTTINEN (SD)	31
Anf. 42 JOHAN HEDIN (C)	31
Anf. 43 LINDA WESTERLUND SNECKER (V)	32
Anf. 44 INGEMAR KIHLSSTRÖM (KD)	32
Anf. 45 JOHAN PEHRSON (L)	33
Anf. 46 RASMUS LING (MP)	33
Anf. 47 ADAM MARTTINEN (SD) replik	34
Anf. 48 RASMUS LING (MP) replik	34
Anf. 49 ADAM MARTTINEN (SD) replik	34
Anf. 50 RASMUS LING (MP) replik	34
Anf. 51 Justitie- och migrationsminister MORGAN JOHANSSON (S)	35
§ 7 Bordläggning	35
§ 8 Anmälan om frågor för skriftliga svar	35
§ 9 Kammaren åtskildes kl. 11.23.	36